

Hoe belangrijk vindt de lokale politiek laaggeletterdheid en analfabetisme?

Onderzoek naar de politieke aandacht voor laaggeletterdheid en analfabetisme in de 5 grootste steden

Tolstraat 127
1074 VJ Amsterdam
martijn@klinkendetaal.nl
www.klinkendetaal.nl
06-38243513

KLINKENDE TAAL
schrijf heldere teksten

Onderzoek naar de politieke aandacht voor laaggeletterdheid en analfabetisme
Volgens Stichting Lezen & Schrijven hebben 1,3 miljoen mensen in Nederland tussen de 16 en 65 jaar moeite met lezen en schrijven. Dit zijn mensen die moeite hebben met het begrijpen van (eenvoudige) teksten.

Laaggeletterdheid is een stevig maatschappelijk probleem. Laaggeletterdheid leidt namelijk vaak tot sociale problemen. De werkloosheid onder laaggeletterden is hoger. Zij zijn vaak maatschappelijk minder actief, hebben een slechtere gezondheid en leven vaker in armoede.

Regionale en lokale aandacht voor dit probleem is essentieel om het op te lossen. Dat kan aan de ene kant door mensen op te leiden en aan de andere kant door ervoor te zorgen dat de informatie van organisaties eenvoudig te begrijpen is. Dus: in eenvoudige taal of zelfs visueel gemaakt.

Over het onderzoek

Wij hebben een steekproef gedaan onder de politieke partijen van de 5 grootste steden: Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Den Haag en Eindhoven. Laaggeletterdheid komt het meeste voor in grote steden dus het is interessant om te zien hoe de politieke partijen in deze steden tegen dit probleem aankijken. En of ze er ook actief beleid op (willen) maken.

Hieronder leest u het percentage laaggeletterdheid per stad.

Amsterdam	16+%
Rotterdam	16+%
Utrecht	0-5%
Den Haag	16+%
Eindhoven	8-11%

Bron: *Onderzoek Stichting Lezen & Schrijven, Regionale spreiding van geletterdheid in Nederland, mei 2016*

Methoden van het onderzoek

We hebben geen kwantitatief onderzoek gedaan. We hebben de partijen benaderd met 4 onderzoeksvragen.

1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?
2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?
3. Zo nee, waarom niet?
4. Wat gaat u de komende 4 jaren doen om uw gemeente helder te laten communiceren met haar inwoners?

In Bijlage 1 staat welke partijen we hebben benaderd. Van de 69 benaderde partijen hebben 25 (36%) partijen gereageerd. Hun antwoorden staan in dit rapport. Daarnaast hebben we bij alle partijen onderzocht of we iets over laaggeletterdheid of analfabetisme in hun partijprogramma konden vinden. Als dat zo is, hebben we die informatie ook meegenomen.

Waarom doen wij dit onderzoek?

Er zullen altijd laaggeletterde mensen zijn. Wij vinden dat zij volwaardig moeten kunnen meedoen in de samenleving. En wij vinden het daarom de plicht van de overheid om eenvoudig te communiceren. Zodat iedereen snapt wat hij of zij moet doen.

Wij hebben een missie: wij helpen organisaties om eenvoudig te schrijven. Dat doen wij met Klinkende Taal. Klinkende Taal is een softwareprogramma. Het programma meet het taalniveau van een tekst en geeft schrijvers tips om hun tekst makkelijker leesbaar te maken. Wij hebben dit programma ontwikkeld om gemeenten en andere organisaties te helpen heldere teksten te schrijven.

Omdat we heldere taal bij de overheid zo belangrijk vinden, roepen we (samen met onze partner Loo van Eck) ieder jaar de Ambassadeur Heldere Taal voor de Overheid uit.

Iedereen heeft recht op heldere taal.

Martijn Jacobs
Directeur Klinkende Taal

Uitkomsten

Hieronder hebben we de uitkomsten op een rij gezet. Daarbij geven we ook een toelichting op de uitkomsten.

Hoeveel aandacht besteden de lokale politieke partijen aan analfabetisme en laaggeletterdheid?

49% van de partijen besteedt in het programma letterlijk aandacht aan laaggeletterdheid

Van de 69 partijen in de 5 grote steden zijn er 34 die in hun verkiezingsprogramma de term laaggeletterdheid letterlijk gebruiken. Dat is 49%.

Hoe is dit verdeeld per stad?

- Amsterdam: 47%
- Rotterdam: 54%
- Utrecht: 46%
- Den Haag: 53%
- Eindhoven: 45%

Vaak gaat de aandacht voor laaggeletterdheid in het programma onterecht uit naar immigranten

Op zich lijkt dat logisch. Zeker gezien de aandacht die er in de media is voor de problemen rondom immigratie en integratie. Toch zijn er veel meer autochtone dan allochtone laaggeletterden. De grootste groep laaggeletterden bestaat uit oudere autochtonen die een middelbare beroepsopleiding hebben gevolgd: 540.000 personen. Uit het onderzoek *Laaggeletterdheid in kaart* van Stichting Lezen & Schrijven blijkt dat 8,2% van de autochtone Nederlanders tussen de 16 en 65 jaar laaggeletterd is.

Slechts 4% van de partijen besteedt aandacht aan analfabetisme in het verkiezingsprogramma

Op het woord *analfabetisme* rust een taboe in de verkiezingsprogramma's. Slechts 3 lokale partijen benoemen dit probleem letterlijk (2x Partij voor de Dieren en 1x GroenLinks). Terwijl er in Nederland naar schatting ook 250.000 analfabeten zijn.

27% van de partijen wil de communicatie van de eigen gemeente toegankelijker maken

Van de 69 partijen in de 5 grote steden zijn er 19 die in hun verkiezingsprogramma aangeven dat ze de gemeentelijke communicatie willen verbeteren voor analfabeten en laaggeletterden. Dat is een bescheiden aantal.

Hoe is dit verdeeld per stad?

- Amsterdam: 23%
- Rotterdam: 36%
- Utrecht: 40%
- Den Haag: 13%
- Eindhoven: 27%

Het is wel goed om hierin mee te nemen dat veel initiatieven voor het verbeteren van de communicatie al bezig zijn. Zo is er in Utrecht het Taalakkoord gesloten en worden er in veel gemeenten al diverse maatregelen getroffen. Blijkbaar is dat voor de meeste lokale partijen

voldoende om er niet ook nog eens expliciet aandacht aan te besteden in hun verkiezingsprogramma.

D66 besteedt het meeste aandacht aan laaggeletterdheid en analfabetisme

De lokale afdelingen van D66 besteden in alle 5 de steden aandacht aan deze onderwerpen. Na D66 besteden het CDA en de ChristenUnie het meeste aandacht aan deze onderwerpen in hun verkiezingsprogramma's. Opvallend is dat traditionele 'volkspartijen' zoals de SP en de PVV in hun verkiezingsprogramma's juist nauwelijks aandacht aan deze onderwerpen besteden.

Hoe pakken de partijen het probleem van analfabetisme en laaggeletterdheid aan?

1. De partijen willen vooral de toegankelijkheid van het taalonderwijs voor volwassenen vergroten

De nadruk ligt bij de partijen vooral op het vergroten van de toegankelijkheid van het onderwijs. Deze oplossing wordt 14 keer aangedragen door de partijen. Enkele opvallende citaten:

PvdA Amsterdam:

Amsterdammers moeten altijd volop mogelijkheden krijgen om zich ook op latere leeftijd te blijven ontwikkelen en achterstanden als laaggeletterdheid weg te werken. Daarom bieden we voldoende mogelijkheden voor volwassenenonderwijs en omscholing.

D66 Rotterdam:

De gemeente moet samen met het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen werken aan een volwaardig deeltijdaanbod op gebied van onderwijs, waar iedereen die al werkt of opnieuw wil toetreden tot de arbeidsmarkt, volop de mogelijkheid krijgt om zich te ontwikkelen.

VVD Rotterdam:

Voor ons speelt onderwijs niet alleen een rol bij jongeren, maar ook bij volwassenen. Vooral bij mensen die hun baan dreigen kwijt te raken of moeilijk aan een baan komen, is bij- en omscholing van structureel belang. Hier is samenwerking met het bedrijfsleven ook van belang om de aansluiting tussen scholing en de arbeidsmarkt te garanderen. Daarnaast zet de VVD zich in om alle laaggeletterde Rotterdammers van scholing te voorzien.

Stadsbelang Utrecht:

Het getuigt van maatschappelijke verantwoordelijkheid als het onderwijs zelf het voortouw neemt. Bijvoorbeeld door middel van de ontwikkeling van een cursusaanbod taalvaardigheid voor volwassenen. Want ook het onderwijs wordt uitgedaagd tot sociaal-maatschappelijk ondernemen.

D66 Den Haag:

Om laaggeletterdheid aan te pakken en iedere Hagenaar de taal te leren, willen we dat de gemeente taalcursussen inkoop of investeert in bibliotheken, taalhuizen en andere vormen van taalonderwijs.

Haagse Stadspartij:

De Haagse Stadspartij vindt het belangrijk dat iedereen de Nederlandse taal beheerst. Er moet daarom voldoende kwalitatief en laagdrempelig taalonderwijs beschikbaar zijn, met verschillende instapniveaus én met voldoende doorstroommogelijkheden.

SP Den Haag:

De gemeente moet actief betaalbare cursussen aanbieden aan mensen die de Nederlandse taal nog onvoldoende beheersen, ook aan analfabeten. Deze cursussen moeten goed aansluiten bij het taalniveau en de leerwens van de cursist. In ieder stadsdeel komt een 'Taalpunt', waar mensen informatie krijgen over het cursusaanbod en worden doorverwezen naar een passende taalcursus.

2. De bibliotheken worden belangrijk geacht in de aanpak van het probleem

Voor verschillende partijen moet de bibliotheek een centrale rol spelen in de aanpak van laaggeletterdheid. In totaal kwam deze oplossing 11 keer aan bod. Enkele citaten:

PvdA Eindhoven:

De bibliotheek en PO-scholen helpen mee de laaggeletterdheid aan te pakken.

GroenLinks Eindhoven:

GroenLinks vindt het belangrijk dat bibliotheek, onderwijs, wijkteams, vrijwilligers, overheid en werkgevers samenwerken om een sluitende aanpak te realiseren.

ChristenUnie/SGP Den Haag:

De ChristenUnie/SGP maakt de komende jaren structureel een miljoen per jaar vrij om laaggeletterdheid aan te pakken. Dit moet gebeuren in samenwerking met buurtinitiatieven, wijkbibliotheken en andere organisaties die geworteld zijn in de wijken waar veel laaggeletterden wonen.

D66 Den Haag:

De fractie van D66 zal zich er hard voor maken dat de gemeente taalcursussen inkoop of investeert in bibliotheken, taalhuizen en andere vormen van taalonderwijs.

ChristenUnie Utrecht:

- *In alle wijken staat een bibliotheek.*
- *De bibliotheek is het centrale punt in de wijk voor taal- en digitale vaardigheidsontwikkeling; de gemeente geeft de bibliotheek speciaal voor deze functie in de wijken geld. De gemeente maakt ook initiatieven als de Voorleesexpres mogelijk.*
- *In de bibliotheken en buurtcentra is hulp met ICT en voor het schrijven van brieven.*

Partij voor de Dieren Amsterdam:

Amsterdam investeert in behoud en heropening van openbare bibliotheken. De gemeente voorkomt analfabetisme en laaggeletterdheid.

3. Het bedrijfsleven moet een grotere rol spelen

Sommige partijen benoemen nadrukkelijk dat er een samenwerking moet komen tussen bedrijven en de overheid. Dit wordt 9 keer genoemd. Het komt aan bod in de aanpak van de volgende partijen:

CDA Amsterdam

D66 Rotterdam

SP Rotterdam

CDA Utrecht

VVD Den Haag
ChristenUnie/SGP Den Haag
CDA Den Haag
GroenLinks Eindhoven
CDA Eindhoven

4. Extra geld wordt nauwelijks beschikbaar gesteld

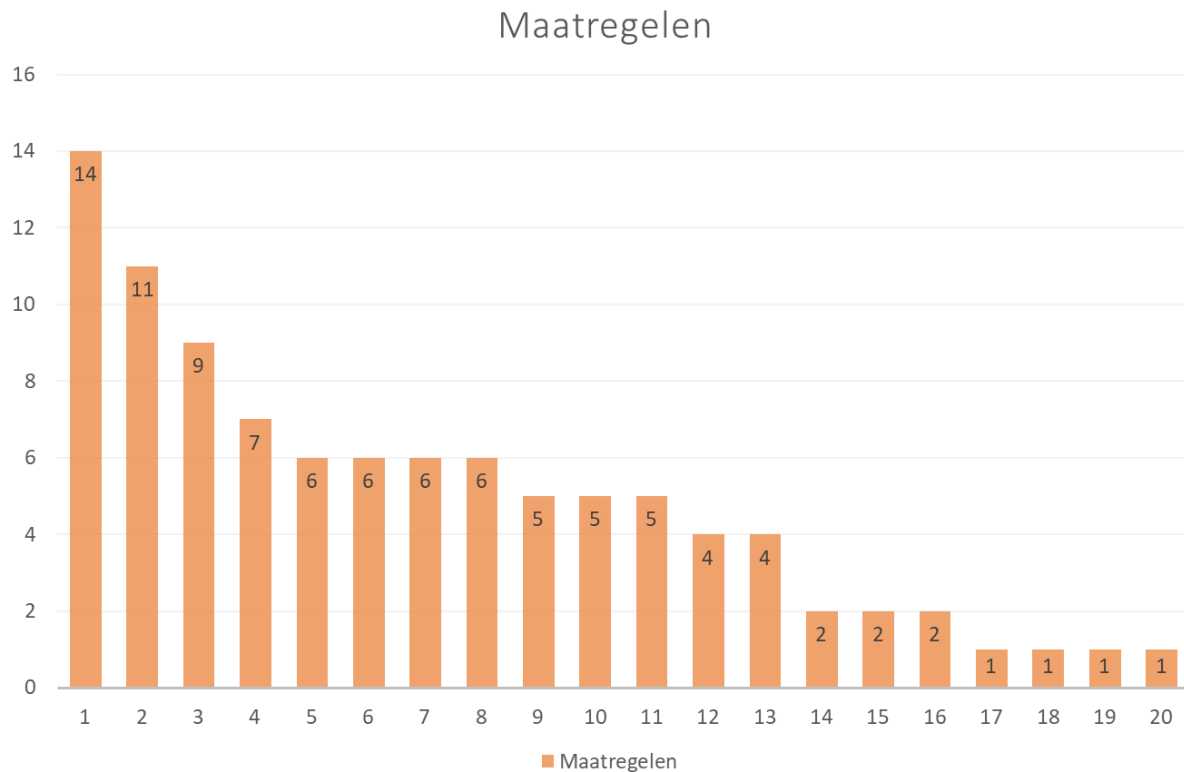
Er zijn veel plannen om laaggeletterdheid terug te dringen. Toch zijn er nauwelijks partijen die concreet budgetten in hun verkiezingsprogramma's noemen. Dit gebeurt wel bij D66 Den Haag. De toelichting van D66:

Voor de intensivering aanpak laaggeletterdheid stelt D66 voor ieder jaar 1 miljoen extra te reserveren.

Ook zien we dit terug in het verkiezingsprogramma van de ChristenUnie/SGP in Den Haag. De toelichting:

De ChristenUnie/SGP maakt de komende jaren structureel een miljoen per jaar vrij om laaggeletterdheid aan te pakken. Dit moet gebeuren in samenwerking met buurtinitiatieven, wijkbibliotheken en andere organisaties die geworteld zijn in de wijken waar veel laaggeletterden wonen.

Hieronder vindt u alle maatregelen die de verschillende partijen voorstellen om het probleem aan te pakken.

- 1 Verbeteren toegankelijkheid taalonderwijs voor volwassenen.
- 2 Openhouden en/of ondersteunen van bibliotheken.
- 3 Vergroten samenwerking tussen gemeenten, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven.
- 4 Extra geld naar bestrijding laaggeletterdheid.
- 5 Verbeteren kwaliteit van de taalcursussen voor immigranten.
- 6 Gratis/goedkoper maken van taalcursussen.
- 7 Verbeteren taalonderwijs van basisscholen.
- 8 Korten op de uitkering als inwoner de taal niet goed genoeg spreekt.
- 9 Begeleiding bij taalachterstand.
- 10 Toegankelijkheid van voorzieningen voor laaggeletterden en analfabeten vergroten.
- 11 Uitbreiden van buddyprojecten/taalcoaches.
- 12 Verbeteren aanbod voorschools onderwijs.
- 13 Verplichten van taalcursussen.
- 14 Terugdraaien privatisering van inburgeringscursussen.
- 15 Gebruiken van taaltesten.
- 16 Vergroten rol van consultatiebureaus bij signaleren laaggeletterdheid.
- 17 Screenen van mensen met een uitkering op laaggeletterdheid.
- 18 Extra geld naar onderwijs (algemeen).
- 19 Vergroten maatwerk in taallessen.
- 20 Inschakelen externe professionele instanties (zoals Stichting Lezen & Schrijven).

Wat willen de partijen doen om de communicatie van de gemeente te verbeteren?

De taal moet eenvoudiger

Van de partijen die het probleem van laaggeletterdheid benoemen in hun verkiezingsprogramma vinden de meeste partijen dat de taal van de gemeente eenvoudiger moet. Deze oplossing wordt 22 keer genoemd.

De genoemde oplossingen:

1. Eenvoudig Nederlands (VVD Amsterdam)
2. Heldere overheidscommunicatie met oog voor laaggeletterden (Partij voor de Dieren Amsterdam)
3. Op alle terreinen rekening houden met laaggeletterden in de communicatie (GroenLinks Amsterdam)
4. Normale en begrijpelijke taal (D66 Amsterdam)
5. Eenvoudig Nederlands in schriftelijke communicatie (ChristenUnie Amsterdam)
6. Voor iedereen begrijpelijke ambtelijke taal (Bij1 Amsterdam)
7. Duidelijke communicatie en taal (ChristenUnie/SGP Rotterdam)
8. Duidelijke taal (CDA Rotterdam)
9. Eenvoudiger taalniveau in teksten, regelingen, brieven en folders (GroenLinks Rotterdam)
10. Zo begrijpelijk mogelijke brieven (Stadsinitiatief Rotterdam)
11. Taal van de Rotterdammer (Leefbaar Rotterdam)
12. Gemeentelijke formulieren, informatie en instructies moeten in begrijpelijke taal (D66 Utrecht)
13. Heldere taal (GroenLinks Utrecht)
14. De teksten in B1 geschreven (CDA Utrecht)
15. Zoveel mogelijk eenvoudige taal in de communicatie (ChristenUnie Utrecht)
16. Gewoon Nederlands in plaats van ambtenarentaal (Partij voor de Dieren Utrecht)
17. Reacties en brieven standaard op 3F-leesnivea (Piratenpartij Utrecht)
18. Communicatie en correspondentie aanpassen (D66 Den Haag)
19. Brieven en andere communicatie moeten duidelijk zijn (ChristenUnie/SGP Den Haag)
20. Teksten moeten leesbaar zijn, ook voor mensen die slechter Nederlands kunnen lezen (GroenLinks Den Haag)
21. Zo begrijpelijk mogelijk communiceren in brieven, formulieren en website (GroenLinks Eindhoven)
22. Zo simpel mogelijk communiceren in begrijpelijke taal (PvdA Eindhoven)

Communicatie moet in de wijk worden verbeterd

Veel partijen zien de oplossing voor het probleem in een wijkgerichte aanpak. Dat betekent dat de partijen willen dat de communicatie in de wijk zelf plaatsvindt. Bijvoorbeeld in buurthuizen. Door dichterbij de burger te komen, is het makkelijker om maatwerkoplossingen te bieden en schriftelijke communicatie te vermijden. Een voorbeeld hiervan is de wijkconciërge van Stadsinitiatief Rotterdam:

In alle 71 wijken een zichtbare en toegankelijke wijkconciërge die bewoners helpt bij vragen, ook als ze berichten van overheidsinstanties niet begrijpen.

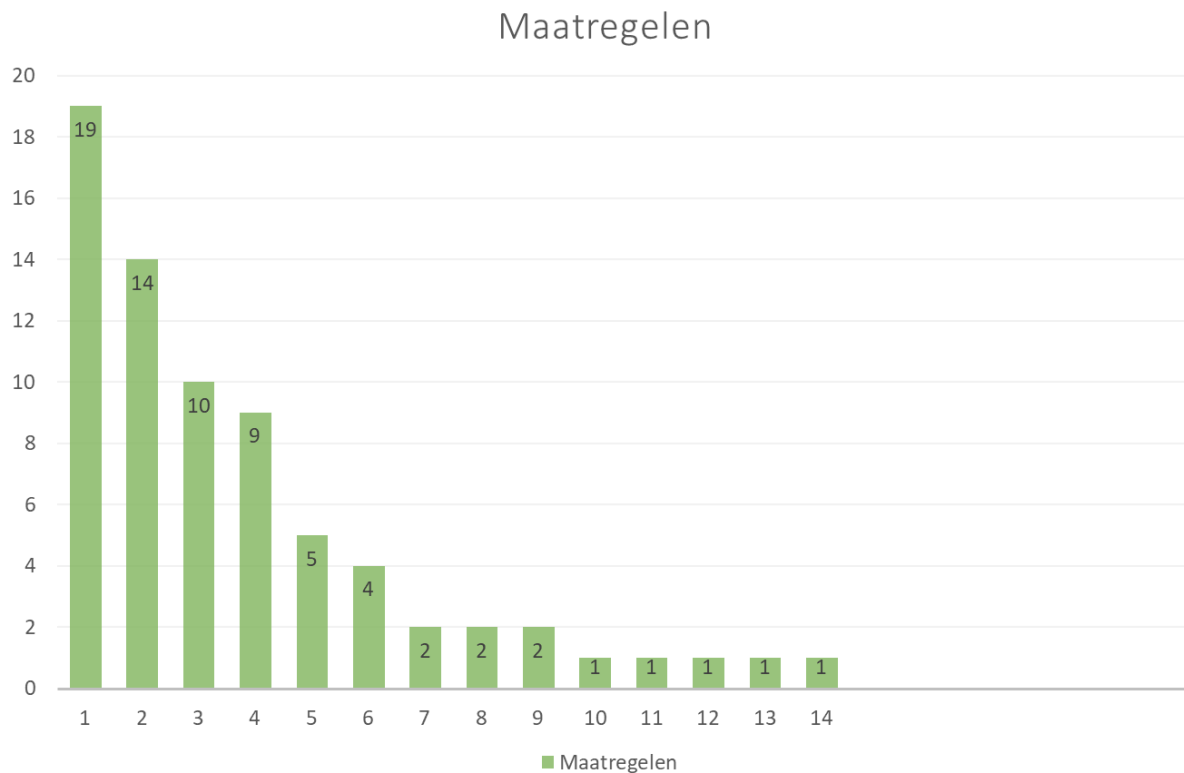
Ook Stadsbelang Utrecht kiest voor een wijkgerichte aanpak:

Stadsbelang Utrecht is voorstander van een informatiepunt in de wijkbureaus in elke wijk. Daar kan men alle informatie krijgen over de Wmo (de Wet maatschappelijke ondersteuning), de WLZ (de Wet Langdurige Zorg) en de Zvw (de Zorgverzekeringswet), inclusief de bijbehorende financiën. Natuurlijk kan men hier ook terecht met vragen over de schuldhulpverlening, zoals hierboven al vermeld. Ongeletterden en laaggeletterden hebben recht op een mondelinge toelichting.

De digitale communicatie moet beter

Hierbij is de term 'beter' op verschillende manieren te interpreteren. Voor de ene partij betekent dit dat alles digitaal beschikbaar moet zijn, voor een ander juist dat niet alles alleen maar digitaal beschikbaar moet zijn. Daarnaast is volgens veel partijen extra aandacht nodig om de digitale vaardigheden van de inwoners te verbeteren.

Hieronder vindt u een overzicht van de maatregelen die de partijen voorstellen om de communicatie tussen gemeente en laaggeletterden te verbeteren

- 1 Taal van de gemeente vereenvoudigen.
- 2 Meer hulp aan laaggeletterden in de wijk organiseren.
- 3 Digitale communicatie verbeteren.
- 4 Mondeling contact met de burger mogelijk blijven maken.
- 5 Rekening houden met laaggeletterden bij de communicatie van gemeente.
- 6 Ambtenaren en andere professionals trainen in het herkennen van laaggeletterdheid.
- 7 In meerdere talen communiceren.
- 8 Leespanels instellen.
- 9 Communicatie klantvriendelijker maken.
- 10 Communicatie visueler maken.
- 11 Bereikbaarheid gemeente verbeteren.
- 12 Communicatie in audio mogelijk maken.
- 13 Aanvragen van vergunningen eenvoudiger maken.
- 14 Gemeentelijke procedures vereenvoudigen.

De antwoorden

Zoals gezegd, hebben we alle partijen benaderd en hen 4 vragen voorgelegd. Twee vragen zijn daarbij het belangrijkste:

Wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?

Wat gaat u de komende 4 jaren doen om de gemeente helder te laten communiceren met haar inwoners?

De antwoorden op deze vragen vindt u verderop in dit rapport. Evenals de informatie die we in de verkiezingsprogramma's hebben gevonden.

Disclaimer

Toch nog even een disclaimer. We hebben de verkiezingsprogramma's zorgvuldig bekeken. We hebben er zoekwoorden op losgelaten en de teksten integraal gelezen. Toch kan het misschien zijn dat we een passage waarin nu juist relevante informatie stond over het hoofd hebben gezien. Mocht dat het geval zijn, dan horen we dat natuurlijk graag.

Amsterdam

Amsterdam heeft met ruim 100.000 laaggeletterden een stevig probleem binnen de stadsgrenzen. Je zou dus verwachten dat alle politieke partijen dit onderwerp hoog op de agenda hebben staan. Wij benaderden de volgende 17 partijen:

1. D66
2. PvdA
3. VVD
4. SP
5. GroenLinks
6. Partij voor de Dieren
7. CDA
8. Partij voor de Ouderen
9. DENK
10. destemvandestraat
11. Piratenpartij Amsterdam
12. SGP
13. Forum voor Democratie
14. Basisinkomen Partij
15. ChristenUnie
16. Amsterdam BIJ1
17. 50Plus

Helaas reageerden van de 17 partijen die wij benaderden slechts 3 op onze onderzoeksvragen:

- De VVD
- De Partij voor de Dieren
- GroenLinks

De letterlijke antwoorden van de Rotterdams partijen staan in bijlage 3. Deze partijen kiezen voor de volgende oplossingen.

PARTIJ	WAT STAAT ER OVER IN HET PROGRAMMA?	HOE VERBETEREN ZE DE COMMUNICATIE VAN DE GEMEENTE?
VVD	<p>In ons verkiezingsprogramma staat dat het kunnen spreken en lezen van Nederlands de sleutel is tot een baan en een plek in de Amsterdamse samenleving. De VVD wil laaggeletterdheid bij de bron bestrijden, namelijk met beter onderwijs.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Transparantie in het onderwijs, onder andere door schoolprestaties meetbaar te maken; – Goede schoolgebouwen en leermiddelen, kleinere klassen, goede gemotiveerde docenten; – Steun aan onderwijzers (individuele grote-stedenbonus, een opleidingspakket, of extra salaris); – Begeleiding voor leerlingen met een taalachterstand. 	<p>Voor de Amsterdamse VVD is het van groot belang dat de gemeente ervoor zorgt dat elke Amsterdammer voldoende Nederlands spreekt en leest. Dat begint natuurlijk met goed onderwijs op de basisschool en het stimuleren van lezen en taal in het onderwijs. Maar het is ook van belang dat de gemeente ervoor zorgt dat bijstandsgerechtigden voldoen aan de wettelijke taaleis en Nederlands kunnen spreken en lezen. Daardoor vergroten zij ook hun kans op het vinden van een baan en een volwaardige plek in de samenleving.</p> <p>De VVD wil de dienstverlening richting bewoners klantvriendelijker maken. De communicatie met en richting bewoners moet niet onnodig ingewikkeld zijn. Ook wil de VVD de digitale dienstverlening uitbreiden. Dit biedt mogelijkheden om bijvoorbeeld gebruik te maken van begeleidende infographics en ‘eenvoudig Nederlands’ als optie aan te bieden.</p>
PVDD	<ul style="list-style-type: none"> – Voorzieningen en de openbare ruimte worden optimaal toegankelijk voor mensen met een lichamelijke, visuele of auditieve beperking, voor mensen die snel overprikkeld raken en voor analfabeten en laaggeletterden. – Amsterdam investeert in behoud en heropening van openbare bibliotheken. De gemeente voorkomt analfabetisme en laaggeletterdheid. 	<p>De Partij voor de Dieren zet in op heldere overheidscommunicatie vanuit de gemeente, waarbij ook met laaggeletterden rekening wordt gehouden. De Partij voor de Dieren heeft onlangs een initiatiefvoorstel ingediend om vergunningsaanvragen en bekendmakingen op locatie te tonen. Bij de behandeling in de gemeenteraad hiervan zullen wij ook expliciet vragen rekening te houden met laaggeletterden.</p>
GROENLINKS	<p>In ons verkiezingsprogramma staat het volgende over laaggeletterdheid: <i>Er zijn ook grote verschillen in ‘redzaamheid’ tussen mensen. Voor veel mensen zijn de eisen die de overheid aan mensen stelt te hoog. Voor laaggeletterden zijn veel regels en procedures simpelweg te ingewikkeld. Kwetsbare burgers komen zo vaak onnodig in de problemen. De gemeente moet er voor zorgen dat sociale voorzieningen toegankelijk zijn voor iedereen.</i></p> <p><i>Het vergroten van</i></p>	<p>Wij vinden dat de gemeente op alle terreinen rekening moet houden met laaggeletterdheid in haar communicatie naar burgers. De afgelopen jaren is daaraan gewerkt in het armoedebeleid (onder meer met Pak Je Kans), waarbij ook externe expertise is gezocht. Dat moet nu ook gebeuren op andere terreinen, zoals zorg, werk en inkomen, dienstverlening, etc.</p>

gezondheidsvaardigheden en aandacht voor taal en laaggeletterdheid worden, in aanvulling op de aanpak tegen eenzaamheid, een speerpunt van het welzijnsbeleid.

Met betrekking tot specifieke taalvaardigheid van vluchtelingen:

De gemeente moet daarom weer de regie nemen en de kwaliteit van inburgering en taalcursussen garanderen. Inburgering en taalcursussen moeten weer gratis aangeboden worden, zodat mensen niet beginnen met een schuld.

We gaan meer investeren in taal en inburgering. De gemeente biedt gratis kwalitatief goede inburgering aan.

Wat hebben we in de programma's kunnen vinden over dit probleem bij de andere partijen in Amsterdam?

PARTIJ	WAT STAAT ER OVER IN HET PROGRAMMA?	HOE VERBETEREN ZE DE COMMUNICATIE VAN DE GEMEENTE?
D66	<ul style="list-style-type: none"> - Extra investering in het professioneel bestrijden van laaggeletterdheid. - Amsterdam moet zich hard maken om het aantal laaggeletterden omlaag te brengen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Blijvende aandacht voor goede en duidelijke communicatie van de gemeente. - De gemeente moet goed bereikbaar zijn. - In normale en begrijpelijke taal met bewoners en ondernemers communiceren. - Zoveel mogelijk online geregeld. - Zorgen voor dienstverlening op maat. - Begrijpelijke communicatie in meerdere talen en rekening houden met laaggeletterdheid. - De vindbaarheid van buurthuizen vergroten om digitale laaggeletterdheid aan te pakken.
PVDA	<ul style="list-style-type: none"> - Amsterdammers moeten altijd volop mogelijkheden krijgen om zich ook op latere leeftijd te blijven ontwikkelen en achterstanden als laaggeletterdheid weg te werken. Daarom bieden we voldoende mogelijkheden voor volwassenenonderwijs en omscholing. - Ondersteunen bibliotheken. 	Geen informatie gevonden.

SP	<ul style="list-style-type: none"> - Gratis taallessen voor iedereen, ook nieuwkomers - Extra geld voor onderwijs. 	Geen informatie gevonden.
CDA	<ul style="list-style-type: none"> - Er is een integrale aanpak nodig, waarbij de gemeente samenwerkt met werkgevers en onderwijsinstellingen om laaggeletterdheid snel te signaleren. - Taalachterstanden moeten al vroeg in de opvoeding worden herkend en aangepakt. - Een goed aanbod van voorschools onderwijs is nodig. - Ouders moeten zich inspannen om taalachterstanden te voorkomen door met hun kinderen Nederlands te spreken en ze vanaf jonge leeftijd voor te lezen. - De gemeente moet laaggeletterdheid aanpakken in samenwerking met werkgevers en onderwijsinstellingen. 	De gemeente moet de informatievoorziening verbeteren, bijvoorbeeld via eenvoudige infographics die in huis-aan-huisbladen worden gepubliceerd en door het opzetten van informatiespreekuren.
PARTIJ VOOR DE OUDEREN	<ul style="list-style-type: none"> - Kosteloos onderwijs (VAVO) voor 50-plussers. - Blijvende inzet voor het bestrijden van laaggeletterdheid. 	Geen informatie gevonden.
DENK	Kwalitatief betere en meer taalcursussen voor statushouders in buurthuizen.	Geen informatie gevonden.
DESTEMVAN-DESTRAAT	Geen informatie gevonden.	Geen informatie gevonden.
PIRATENPARTIJ AMSTERDAM	Geen informatie gevonden.	Geen informatie gevonden.
SGP	Amsterdam zou meer kunnen doen aan het tegengaan van laaggeletterdheid, bv. door het stimuleren van leesgedrag onder jonge kinderen in scholen (voorleesouders).	Geen informatie gevonden.
FORUM VOOR DEMOCRATIE	Geen informatie gevonden.	Geen informatie gevonden.
BASISINKOMEN PARTIJ	Geen informatie gevonden.	Geen informatie gevonden.
CHRISTENUNIE	<ul style="list-style-type: none"> - De gemeente werkt in overleg met onderwijs, bibliotheken en wijkteams aan de aanpak van laaggeletterdheid. - Bibliotheken openhouden. - Ouders worden, in belang van de ontwikkeling van het kind, gestimuleerd om zoveel mogelijk de Nederlandse taal te beheersen. - Extra aandacht voor kinderen die opgroeien in kwetsbare situaties als werkloosheid, taalachterstanden en criminaliteit. 	<ul style="list-style-type: none"> - Persoonlijk contact en briefpost behouden o.a. voor analfabeten. - De gemeente gebruikt bij schriftelijke communicatie met inwoners eenvoudig Nederlands (taalniveau B1).

AMSTERDAM BIJ1	<ul style="list-style-type: none"> - Terugdraaien privatisering van de inburgeringscursus. - De gemeente garandeert de kwaliteit van de instanties die taallessen aanbieden aan inburgeraars. - Vluchtelingen die niet hebben leren lezen en schrijven krijgen eerst de tijd dat te leren in hun eigen taal. 	De ambtelijke taal hoort voor iedereen begrijpelijk te zijn.
50PLUS	Geen informatie gevonden.	Geen informatie gevonden.

Rotterdam

Ook Rotterdam heeft met ruim 90.000 laaggeletterden een groot probleem. Net als bij Amsterdam zou je dus verwachten dat alle politieke partijen dit onderwerp hoog op de agenda hebben staan. Wij benaderden de volgende 11 partijen:

1. Leefbaar Rotterdam
2. PvdA
3. D66
4. VVD
5. SP
6. CDA
7. Nida
8. GroenLinks
9. ChristenUnieSGP
10. PvdD
11. Stadsinitiatief Rotterdam

Van deze 12 partijen reageerde meer dan de helft op onze onderzoeksvragen. Dat is een aanzienlijk hogere score dan in Amsterdam. De volgende partijen reageerden:

- PvdA
- D66
- VVD
- CDA
- GroenLinks
- Stadsinitiatief Rotterdam
- ChristenUnie/SGP

De letterlijke antwoorden van de Rotterdams partijen staan in bijlage 3. Deze partijen kiezen voor de volgende oplossingen.

PARTIJ	WAT STAAT ER OVER IN HET PROGRAMMA?	HOE VERBETEREN ZE DE COMMUNICATIE VAN DE GEMEENTE?
PVDA	<ul style="list-style-type: none">- Tien voor taal-programma (zie groenlinks)	Geen informatie gevonden.
D66	<ul style="list-style-type: none">- Toegankelijker maken van onderwijs voor alle Rotterdammers.- Meer samenwerking tussen het bedrijfsleven, de bibliotheek, kennisinstellingen, Volksuniversiteit en welzijnsinstellingen.- Opstellen Deltaplan om digitaal analfabetisme aan te pakken.	<ul style="list-style-type: none">- Schrappen irrelevante seksregistratie bij formulieren- Controleren van brieven, uitingen op de website, en andere communicatie vanuit de gemeente laten controleren op onder andere leesbaarheid door een leespaneel.
CHRISTENUNIE/S GP	Consultatiebureaus hebben een belangrijk taak in het signaleren van (taal-)achterstanden.	<ul style="list-style-type: none">- Een zo duidelijk mogelijke communicatie van de gemeentelijke overheid richting de burger, zowel schriftelijk als mondeling.- Duidelijk taalgebruik in de schuldhulpverlening, wat ook onderdeel

		was van een door ons ingediende motie in de gemeenteraad.
VVD	<ul style="list-style-type: none"> - Alle mensen met een bijstandsuitkering worden gescreend op laaggeletterdheid en digivaardigheden. - Omscholing van volwassenen die hun baan kwijtraken. - Alle laaggeletterde Rotterdammers van scholing voorzien. - Iedereen die onder de wettelijke inburgeringsplicht valt, moet deelnemen aan taal- en inburgeringscursussen. - Het aanbod van het taalonderwijs verbeteren. - Korten van uitkering als taal niet goed wordt beheerst door immigranten. 	Op dezelfde voet doorgaan als afgelopen jaren.
CDA	<ul style="list-style-type: none"> - In het onderwijs de nadruk blijven leggen op taal, zodat kinderen een zo goed mogelijke start krijgen. - Uitbreiding van buddyprojecten. 	Duidelijk taalgebruik en toegankelijke dienstverlening, zodat vragen goed en snel beantwoord worden.
GROENLINKS	<p>Tien voor taal-programma:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. In alle CJG's geven we door middel van snelle taaltesten altijd een indicatie van de taalontwikkeling van kinderen. 2. Ieder CJG krijgt de beschikking over een logopedist om kinderen met een taalachterstand te verwijzen naar het juiste aanbod. 3. De waarde van meertalige opvoeding wordt de basis voor het werken met anderstalige kinderen met een taalachterstand. 4. VVE-leidsters moeten voor certificering aantonen dat zij het stimuleren van taalontwikkeling door middel van interactie tussen ouders en kinderen beheersen, voor anderstalige én Nederlandstalige gezinnen. 5. Tenminste twee keer per jaar brengen we de resultaten van VVE-trajecten in beeld op het terrein van taalvaardigheid van kinderen, interactie tussen kinderen en ouders en de doorstroom van laaggeletterde ouders naar taaltrajecten. 6. Van alle mensen met een uitkering en/of schulden en van alle mensen die ondersteuning krijgen door een Wijkteam brengen we door middel van een snelle 	<ul style="list-style-type: none"> - Meer lokale organisatie van de dienstverlening. - Afspraken moeten ook telefonisch of mondeling gemaakt kunnen worden, omdat niet iedereen digitaal vaardig is. - Het taalniveau van de gemeentelijke dienstverlening wordt eenvoudiger in teksten, regelingen, folders en brieven.

screening de taalvaardigheid in beeld.
 7. Er komt een stevige centrale en wijkgerichte infrastructuur voor de matching van cursisten, vrijwilligers, coördinatoren, docenten en organisaties.
 8. We verplichten alle taalaanbieders om te werken met een combinatie van betaalde coördinatoren/docenten en getrainde taalvrijwilligers.
 9. Taalaanbieders koppelen taalcursisten tijdens en na hun taaltraject altijd aan betaald of onbetaald werk, een participatieactiviteit en/of een vervolgopleiding.
 10. We houden de voortgang van alle taalcursisten op het gebied van taalvaardigheid en sociale inclusie ieder half jaar bij.
 + verkiezingsprogramma in eenvoudige taal

STADSINITIATIEF ROTTERDAM

Oprichting van een stadsfonds. Vanuit dat fonds kunnen initiatieven worden ondersteund die gericht zijn op het bestrijden van laaggeletterdheid.

Uiteraard zijn we voor zo begrijpelijk mogelijke brieven, maar dit lost slechts een gedeelte van het probleem op. Mensen die het moeilijk hebben, bijvoorbeeld omdat ze laaggeletterd zijn, hebben vaak veel meer aan iemand van vlees en bloed die naast ze komt staan. Daarom is één van onze standpunten dat we in alle 71 wijken een zichtbare en toegankelijke wijkconciërge willen die bewoners helpt bij vragen, ook als ze berichten van overheidsinstanties niet begrijpen: https://stadsinitiatief-rotterdam.nl/standpunten/nrm_theme_id:18/nrm_opinion:iedere-wijk-een-conciërge/nrm_opinion_id:67/

Wat hebben we in de programma's kunnen vinden over dit probleem bij de andere partijen in Rotterdam?

PARTIJ	WAT STAAT ER OVER IN HET PROGRAMMA?	HOE VERBETEREN ZE DE COMMUNICATIE VAN DE GEMEENTE?
LEEFBAAR ROTTERDAM	<ul style="list-style-type: none"> - Focus op taal in het basisonderwijs. - Wie de taal niet leert, krijgt geen uitkering. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ambtenaren moeten de taal van de Rotterdammer spreken. - Informatie moet niet alleen digitaal of in tekst, maar ook mondeling.
SP	<ul style="list-style-type: none"> - Bedrijven zijn verantwoordelijk voor taallessen aan immigranten. - Taalcursussen moeten voor iedereen beschikbaar zijn en in de wijk worden aangeboden. - Meer maatwerk in taallessen. 	Geen informatie gevonden.

	<ul style="list-style-type: none"> - De kwaliteit van de taallessen moet omhoog. 	
NIDA	Bestrijden van laaggeletterdheid met het stimuleren en faciliteren van toegankelijke taallessen voor jong, oud en nieuw.	Geen informatie gevonden.
PVDD	<ul style="list-style-type: none"> - Voorzieningen en de openbare ruimte worden optimaal toegankelijk voor laaggeletterden. - Openhouden bibliotheken. - Extra aandacht voor kinderen met een taalachterstand. - De gemeente ondersteunt inburgering en het leren van de taal. 	Geen informatie gevonden.

Utrecht

In Utrecht lijkt het probleem rondom laaggeletterdheid aanzienlijk kleiner dan in Amsterdam en Rotterdam. Een veel kleiner deel van de inwoners kampt daar met analfabetisme en laaggeletterdheid. Maar dit zijn toch nog altijd zo'n 30.000 mensen. Meer mensen dan in het stadion van FC Utrecht passen.

Veel Utrechtse politieke partijen hebben op 7 maart 2018 het manifest Tien voor Taal ondertekend. De partijen die dit hebben ondertekend zijn CDA, ChristenUnie, D66, GroenLinks, PvdA, Partij vd Dieren, SP, Stadsbelang en VVD.

Wij benaderden de volgende 15 partijen:

1. D66
2. GroenLinks
3. VVD
4. PvdA
5. CDA
6. Stadsbelang Utrecht
7. ChristenUnie
8. Student & Starter
9. PvdD
10. PVV
11. DENK
12. Evenwicht
13. Piratenpartij
14. Seniorenpartij Utrecht
15. SP

Van deze 15 partijen reageerden 6 partijen op onze onderzoeksvragen. De volgende partijen reageerden:

- GroenLinks
- PvdA
- CDA
- ChristenUnie
- PvdD
- Piratenpartij

De letterlijke antwoorden van de Utrechtse partijen staan in bijlage 4. Deze partijen kiezen voor de volgende oplossingen.

PARTIJ	WAT STAAT ER OVER IN HET PROGRAMMA?	HOE VERBETEREN ZE DE COMMUNICATIE VAN DE GEMEENTE?
D66	<p>D66 vindt dit een probleem omdat iedereen moet kunnen meedoen in Utrecht. Kansen voor alle Utrechters, daar staan wij voor.</p> <p>D66 wil het aantal laaggeletterden fors terugbrengen de komende collegeperiode.</p>	<p>Met de juiste inzet kunnen we - samen met onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven, de bibliotheek en vrijwilligers - laaggeletterdheid tegengaan.</p>

	<p>Dit is geen gemakkelijke, maar wel een noodzakelijke opgave: iedereen moet mee kunnen doen in onze stad.</p> <p>Het recent gesloten Taalakkoord ondersteunen wij daarom graag. We willen met extra financiële middelen de aanpak versnellen en initiatieven ondersteunen.</p> <p>Voor mensen met een fysieke beperking is de openbare ruimte nog te vaak niet toegankelijk. Laaggeletterdheid, schulden en armoede zijn nog steeds taboes die ervoor zorgen dat mensen in een isolement raken en zich niet kunnen ontplooiën. De belangrijkste voorwaarde voor kansengelijkheid en persoonlijke ontwikkeling is onderwijs en een leven lang leren. Daarom maken we ons landelijk én lokaal hard voor het beste onderwijs voor iedereen, ongeacht afkomst of leeftijd.</p> <p>Hierbij (bij re-integratie) willen we mensen die laaggeletterd zijn actief begeleiden en ondersteunen in hun digitale vaardigheden.</p> <p>Extra geld voor bestrijding van laaggeletterdheid.</p>	<p>Net zo belangrijk is breder toegankelijke, begrijpelijke dienstverlening en informatievoorziening van de gemeente. Ook moet de gemeente ondersteuning bieden aan mensen die tegen problemen aanlopen bij het aanvragen van informatie en voorzieningen.</p> <p>Gemeentelijke informatie, formulieren en instructies op het gebied van werk en inkomen moeten begrijpelijk en toegankelijk zijn.</p> <p>De gemeente moet in normale en begrijpelijke taal met bewoners en ondernemers communiceren. Dit wordt taalniveau B1 genoemd. Iedereen moet onbelemmerd toegang kunnen hebben tot de overheid. Een deel van de Utrechters heeft hier moeite mee. Met name de steeds verdergaande digitalisering van de overheid zorgt ervoor dat mensen niet altijd geholpen worden op een manier die bij hen past. Juist wanneer lezen en schrijven – of e-mail en internet - moeilijk zijn, heb je recht op dienstverlening op maat.</p>
<p>GROENLINKS</p>	<ul style="list-style-type: none"> - De gemeente ondersteunt projecten waar laaggeletterden geholpen worden, bijvoorbeeld door taalcoaches. - Initiatieven om digitale geletterdheid te bevorderen, krijgen alle steun. - Aanvragen van laaggeletterden en digitaal ongeletterden worden niet automatisch afgewezen maar op een passende manier behandeld, bijvoorbeeld in een gesprek. Als het haalbaar is, helpt de gemeente hen verder naar een taalcoach of cursus om zichzelf beter te kunnen redden. - Buurthuizen en bibliotheken moeten digitale geletterdheid onder volwassen burgers nog actiever helpen bevorderen. - Ambtenaren en medewerkers moeten worden getraind op het herkennen van ongeletterdheid. 	<p>De gemeente maakt al flink werk van heldere communicatie met de bewoners. Daar is ook vanuit de gemeenteraad regelmatig aandacht voor gevraagd. Bijvoorbeeld met een meldpunt over onduidelijke taal, trainingen voor ambtenaren of het organiseren van een taalbattle voor bewoners, ambtenaren en raadsleden. Door er regelmatig bewust aandacht aan te besteden, maken we in Utrecht duidelijk communiceren onderdeel van het dagelijks werk.</p>
<p>PVDA</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tegenaan tweedeling door taalproblemen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Het vereenvoudigen van websites. - Meer werken met beelden.

CDA

- Meer investeren in projecten die laaggeletterdheid aanpakken.
- Huisartsen, wijkverpleegkundigen en andere professionals leren het te herkennen.
- De gemeente Utrecht moet, samen met bedrijven en onderwijsinstellingen, laaggeletterdheid aanpakken.
- Nieuwkomers moeten zo snel mogelijk de taal leren.
- Inschakelen van instanties zoals Lezen en Schrijven, Digiwijs 3.0.
- Mogelijkheid een geschreven stuk ook te beluisteren.
- Laagdrempelige aanpak in de wijk zoals iemand waar je weer met je brief naartoe kunt en uitleg en hulp van kunt krijgen.
- Laagdrempelige communicatie van de gemeente naar de inwoners.
- Digitaal goed, veilig en op orde.
- Communicatie moet ook altijd 'op papier' kunnen.
- Wijkbureaus moeten toegankelijk zijn om te helpen.
- Communiceren op de plekken waar dingen aan de hand zijn en waar mensen sowieso al komen.
- De teksten van de gemeente moeten zoveel mogelijk op B1-niveau geschreven worden, al is dat soms ingewikkeld. - Buurtteams zijn aan zet om alert te zijn op laaggeletterdheid, en mensen door te verwijzen naar organisaties die daarbij helpen.
- Taboe rondom laaggeletterdheid verder verkleinen.

**CHRISTENU
NIE**

- Handvatten geven voor taal- en digitale ontwikkeling.
- De overheid moet mensen stimuleren een basisniveau Nederlands en digitale vaardigheden op te bouwen.
- De overheid moet daarvoor nadrukkelijk verantwoordelijkheid nemen.
- Als mensen echt niet willen, volgen in specifieke gevallen sancties.
- In alle wijken staat een bibliotheek.
- De gemeente geeft de bibliotheek geld voor taal- en digitale vaardigheidsontwikkeling.
- De gemeente maakt initiatieven als de Voorleesexpres mogelijk.
- In de bibliotheken en buurtcentra is hulp met ICT en voor het schrijven van brieven.
- De gemeente stimuleert vrijwilligers die bijdragen aan taal- en digitale vaardigheidsontwikkeling.
- Nieuwkomers worden gekoppeld aan vrijwillige taalcoaches; ook ongedocumenteerden.
- Digitale geletterdheid en digitaal burgerschap wordt toegevoegd aan de Utrechtse onderwijsagenda.
- De overheid blijft voor laaggeletterden en mensen met een digitale beperking fysiek bereikbaar. Daarom willen wij onder andere dat elk wijkbureau ook daadwerkelijk in de wijk zelf zit.
- De gemeente gebruikt in haar communicatie zoveel mogelijk eenvoudige taal en zorgt dat de website van de gemeente voor iedereen begrijpelijk en hanteerbaar is.

PVDD	<ul style="list-style-type: none"> - De gemeente zorgt voor inwoners die hulp nodig hebben en organiseert toegankelijke zorg- en ontmoetingsvoorzieningen. - Inwoners kunnen hun talenten ontwikkelen door goed onderwijs, betaalbare en gevarieerde sport-, kunst- en cultuurmogelijkheden. - Voorzieningen en de openbare ruimte worden optimaal toegankelijk voor laaggeletterden. - Er komt extra aandacht voor kinderen die opgroeien in armoede of een taalachterstand hebben. - Utrecht investeert in behoud en heropening van openbare bibliotheken. - De gemeente voorkomt analfabetisme en laaggeletterdheid. 	<ul style="list-style-type: none"> - Niet teveel ‘ambtenarentaal’/’politieke taal’ wordt gebruikt, maar gewoon Nederlands. - Meer contact wordt gezocht vanuit de gemeente met de inwoners van Utrecht - Meer inspraakbijeenkomsten zijn op wijkniveau, waar iedereen uit een wijk welkom is.
PIRATEN-PARTIJ	Geen specifieke punten.	<ul style="list-style-type: none"> - De gemeente heeft de plicht heeft om op een duidelijke manier te communiceren met de inwoners. - Reacties en brieven van de gemeente zijn standaard voorzien van begrijpelijke duiding op ten hoogste 3F-leesniveau. - Het Wetenschappelijk Bureau van de Piratenpartij Utrecht vertaalt reacties vanuit de gemeente naar begrijpelijke bewoordingen zodat alle inwoners van Utrecht deze begrijpen. - Meer aandacht naar het omgaan met computers en digitale communicatie.

Wat hebben we in de programma’s kunnen vinden over dit probleem bij de andere partijen in Utrecht?

PARTIJ	WAT STAAT ER OVER IN HET PROGRAMMA?	HOE VERBETEREN ZE DE COMMUNICATIE VAN DE GEMEENTE?
VVD	<p>Ook is het voor iedereen in Utrecht belangrijk om de Nederlandse taal te beheersen. Dit leidt ertoe dat mensen een betere kans hebben op een bestaan in Utrecht, in Nederland op te bouwen.</p> <p>Wij vinden het daarom vanzelfsprekend dat nieuwkomers en mensen die al in Utrecht wonen ervoor zorgen dat zij Nederlands leren verstaan, spreken, lezen en schrijven. De gemeente kan helpen, maar de inspanning om de taal te leren moet van de nieuwkomer zelf komen. Wie niet bereid is deze inspanning te leveren, krijgt minder</p>	Geen informatie gevonden.

	<p>geld van de gemeente. Kortom, integreren is de taal leren, naar school gaan en werken.</p>	
<p>STADS-BELANG UTRECHT</p>	<p>Stadsbelang Utrecht verbaast zich over de vele beperkt geletterde kinderen die het onderwijs aflevert. Dit moet veranderen en daar willen wij dan ook veel meer aandacht aan gaan besteden. Wij willen organisaties bewegen om een Taalakkoord te ondertekenen, waarmee zij eraan bijdragen dat de taalvaardigheid van hun medewerkers verbetert.</p> <p>Stadsbelang Utrecht is voor een programma dat zich richt op het taalonderwijs voor ongeletterden Er zijn twee hoofdgroepen ongeletterden: vrouwen met een migratieachtergrond en ouderen. Wij willen specifieke aanpak voor deze twee groepen. Als gemeente leveren we het budget voor het bestrijden van deze taalachterstand. Vrouwen met een migratieachtergrond en ouderen verkeren vaak in grote eenzaamheid door een taalachterstand. Een beter beheersing van de Nederlandse taal verruimt hun wereld. Stadsbelang Utrecht wil dat iedereen meedoet. Wie geen Nederlands spreekt, heeft de opdracht dat te leren en gebruik te maken van het cursusaanbod. Bij weigering of een lange duur van de scholing heeft dat consequenties. Wij zetten in op het slechten van wachttijden voor Utrechters die deel willen nemen aan kwalitatief taalonderwijs.</p> <p>Het getuigt van maatschappelijke verantwoordelijkheid, als het onderwijs zelf het voortouw neemt. Bijvoorbeeld door middel van de ontwikkeling van een cursusaanbod taalvaardigheid voor volwassenen. Want ook het onderwijs wordt uitgedaagd tot sociaal-maatschappelijk ondernemen.</p>	<p>Stadsbelang Utrecht is voorstander van een informatiepunt in de wijkbureaus in elke wijk. Daar kan men alle informatie krijgen over de Wmo (de Wet maatschappelijke ondersteuning), de WLZ (de Wet Langdurige Zorg) en de Zvw (de Zorgverzekeringswet), inclusief de bijbehorende financiën. Natuurlijk kan men hier ook terecht met vragen over de schuldhulpverlening, zoals hierboven al vermeld. Ongeletterden en laaggeletterden hebben recht op een mondelinge toelichting. Ook mensen die niet overweg kunnen met een computer hebben baat bij zo'n informatiepunt. Verder verdient de gemeentelijke website verbetering. De opzet kan meer gericht worden op de ondersteuningsvragen van Utrechters.</p>
<p>STUDENT & STARTER</p>	<p>Wij willen statushouders vanaf het moment dat zij hier arriveren, helpen bij hun integratie door middel van taallessen en buddyprojecten.</p>	<p>Wij vinden dat de gemeente online toegankelijk moet zijn voor iedereen. Taal moet hierbij geen belemmering zijn en de gemeente hoeft niet te vragen naar onnodige informatie, zoals het geslacht. Inwoners moeten ongeacht hun gender, seksuele geaardheid, religie of afkomst online kunnen communiceren met de gemeente wanneer zij dat willen. Gemeentelijke zaken moeten makkelijk online te regelen zijn. Als mensen hiertoe niet in</p>

		<p>staat zijn, moeten zij geholpen worden in het verkrijgen van digitale vaardigheden.</p> <p>Het maken van een afspraak, het opvragen van een document op de website en andere diensten van de gemeente zijn nu alleen nog in het Nederlands beschikbaar. Student & Starter vindt dat de website van de gemeente Utrecht in meer talen beschikbaar moet worden. Daarnaast moet informatie over inburgering in alle benodigde talen beschikbaar worden gemaakt.</p>
PVV	Geen informatie gevonden.	Geen informatie gevonden.
DENK	<p>Om iedereen vroegtijdig in het onderwijs te kunnen laten excelleren, worden taalachterstanden vroegtijdig weggewerkt.</p> <p>Het aanpakken van taalachterstanden op basisscholen. Onder andere door de inzet van taalcoaches.</p>	Geen informatie gevonden
EVENWICHT	Geen informatie gevonden.	Geen informatie gevonden.
SENIOREN-PARTIJ UTRECHT	<p>Mensen met een taalachterstand dringend ondersteunen. Ook dit kan weer gedaan worden door ouderen, waarvan je dan omgekeerd deze mensen weer kan inzetten tegen de eenzaamheid van ouderen zo is de cirkel weer rond.</p> <p>Verplicht taalonderwijs geholpen door gepensioneerden die zich daarmee kunnen bezig houden.</p>	Geen informatie gevonden.
SP	<p>Een samenleving kan niet bestaan zonder een gemeenschappelijke taal. Alles begint bij het kunnen voeren van een gesprek met elkaar. Te vaak komt het voor dat mensen met de rug naar de samenleving staan en contact met anderen mijden, omdat ze geen Nederlands spreken. Het taalonderwijs is geprivatiseerd, terwijl Utrechters willen dat de gemeente hierin een leidende rol neemt.</p> <p>Een sterke gemeenschap kan niet bestaan zonder een gemeenschappelijke taal. We zorgen voor een laagdrempelig aanbod van taalcursussen, zodat iedereen Nederlands kan leren. Nieuwkomers krijgen al in de opvang begeleiding bij hun inburgering. We strijden tegen het vermarkten van de inburgering.</p>	Geen informatie gevonden.

Den Haag

In Den Haag wonen ongeveer 100.000 laaggeletterden. Een flink aantal. Procentueel meer dan in andere grote steden. Een probleem dat dus behoorlijk veel aandacht van de politiek verdient. Maar hoeveel aandacht besteden de Haagse lokale partijen aan dit onderwerp? Wij benaderden de volgende 15 partijen:

1. D66
2. PVV
3. PvdA
4. Haagse Stadspartij
5. VVD
6. CDA
7. Groep de Mos/ Hart voor Den Haag
8. SP
9. GroenLinks
10. Islam Democraten
11. Partij van de Eenheid
12. ChristenUnie/ SGP
13. Partij voor de Dieren
14. 50Plus
15. NIDA

Van deze 15 partijen reageerden 6 partijen op onze onderzoeksvragen. De volgende partijen reageerden:

- VVD
- D66
- SGP
- GroenLinks
- ChristenUnie/SGP
- PvdA

De letterlijke antwoorden van de Haagse partijen staan in bijlage 5. Deze partijen kiezen voor de volgende oplossingen.

PARTIJ	WAT STAAT ER OVER IN HET PROGRAMMA?	HOE VERBETEREN ZE DE COMMUNICATIE VAN DE GEMEENTE?
VVD	<p>De Haagse VVD vindt het belangrijk om laaggeletterdheid aan te pakken, een taal begrijpen en onder de knie hebben is volgens ons het startpunt om mee te kunnen doen in de samenleving.</p> <p>Wanneer bijvoorbeeld mensen informatie over schuldhelpverlening of andere dingen van de gemeente/vrienden/instanties niet kunnen lezen, kunnen er dingen (best wel) misgaan.</p>	Geen informatie gevonden.

De Haagse VVD wil dat er dat het bedrijfsleven zoveel mogelijk wordt betrokken bij het onderwijs.

Hiertoe moet de gemeente een dialoog organiseren. Onderdeel hiervan moet ook een gezamenlijk actieplan voor omscholing van werklozen zijn, met bijzondere aandacht voor signalering van en aanpak van laaggeletterdheid. Ook vakonderwijs vanuit bedrijven moet door de gemeente worden omarmd en aangemoedigd.

D66

De taal spreken is een voorwaarde om volwaardig mee te kunnen doen in de Haagse samenleving. Daarom moet iedereen, van vluchtelingen die (nog) geen status hebben tot laaggeletterde Hagenaren, de kans krijgen om Nederlands te leren of te verbeteren. Om laaggeletterdheid aan te pakken en iedere Hagenaar de taal te leren willen we dat de gemeente taalcursussen inkoopt of investeert in bibliotheken, taalhuizen en andere vormen van taalonderwijs. Voor nieuwkomers is het leren van de Nederlands taal essentieel om een goede start te maken.

De fractie van D66 zal zich hard maken dat de gemeente taalcursussen inkoopt of investeert in bibliotheken, taalhuizen en andere vormen van taalonderwijs. Belangrijk om de tendens dat mensen niet mee kunnen doen in de samenleving.

Voor de intensivering aanpak laaggeletterdheid stelt D66 voor ieder jaar 1 miljoen extra te reserveren.

Ook ondersteunen wij dit jaar met € 0,2 miljoen uit de Onderwijsbegroting pilots in een variatie van wijken, namelijk Moerwijk, Mariahoeve en Laak. Op die manier kan de wijkgerichte aanpak van de Taalketen aan de slag om te zorgen dat meer laaggeletterden worden gevonden en naar een taal cursus gaan. De indieners van het plan hebben aangegeven dat uitbreiding van deze aanpak in de stad € 1,8 miljoen per jaar kost. Hiermee kunnen jaarlijks zo'n 1.200 deelnemers extra worden bereikt.

De afgelopen drie jaar hebben wij in het kader van de Haagse Educatieve Agenda 2014 - 2018

De gemeente moet daarnaast de communicatie op website en in correspondentie ook aanpassen op de doelgroep(en).

ingezet op het versterken van het stedelijk taalaanbod en het uitbreiden van het aanbod in de wijk. Die aanpak zetten wij krachtig door. Ook geven wij in drie wijken uitvoering aan het plan van de Taalketen om meer laaggeletterden te bereiken. Naast het bereik van laaggeletterden willen wij zoveel mogelijk voorkomen dat Hagenaars laaggeletterd worden. Om die reden blijven wij met het (middelbaar beroeps) onderwijs en voorschoolse voorzieningen inzetten op het voorkomen van taalachterstanden bij de voorscholen, door leertijdverlenging op de basisscholen en in de aanpak van voortijdig schoolverlaten. Vanwege de grootte van de problematiek en de kosten voor de samenleving zal de aanpak van laaggeletterdheid een voorname plaats krijgen in de nieuwe Haagse Educatieve Agenda voor de periode 2018-2022.

CHRISTEN UNIE/SGP

Laaggeletterdheid is een groot probleem in Den Haag. De ChristenUnie/SGP is van mening dat dit goed aangepakt moet worden.

De ChristenUnie/SGP maakt de komende jaren structureel een miljoen per jaar vrij om laaggeletterdheid aan te pakken. Dit moet gebeuren in samenwerking met buurtinitiatieven, wijkbibliotheken en andere organisaties die geworteld zijn in de wijken waar veel laaggeletterden wonen.

Brieven en andere communicatie vanuit de gemeente moeten duidelijk zijn voor iedere burger. Daarom moeten standaardbrieven door een panel gecorrigeerd worden op onbegrijpelijk taalgebruik. Maar ook wijkcentra en steunpunten kunnen mensen helpen als ze brieven desondanks toch niet begrijpen.

Inwoners kunnen de gemeente nu al op vele laagdrempelige manieren bereiken, zowel fysiek, als via telefoon, chat of whatsapp. Al die mogelijkheden moeten blijven zodat iedereen op zijn eigen manier helder kan communiceren met de gemeente.

GROENLINKS

GroenLinks vindt laaggeletterdheid en analfabetisme een groot probleem, zeker in Den Haag waar meer mensen laaggeletterd zijn dan het landelijk gemiddelde. Het zorgt ervoor dat mensen niet volledig kunnen deelnemen aan de samenleving terwijl we dat juist wel willen. Ook is het nog te vaak een taboeonderwerp en vinden mensen het moeilijk om erover te praten. Dat taboe wil GroenLinks doorbreken. Door goed te leren lezen en schrijven wordt het niet alleen makkelijker om een opleiding te volgen, een baan te vinden of je weg te vinden binnen de overheid maar ook in je relaties met vrienden en familie.

Het tweede hoofdstuk van het verkiezingsprogramma van GroenLinks Den Haag gaat specifiek over onderwijs en laaggeletterdheid. Daarin geven we het

Als het aan GroenLinks ligt gaan we ervoor zorgen dat de brieven die de gemeente stuurt naar bewoners, de teksten die op de website van de gemeente staan en andere communicatie naar buiten en binnen toe door de gemeente een stuk duidelijker wordt voor iedereen. Alle tekst moet goed leesbaar zijn en te begrijpen voor mensen, ook zij die slechter Nederlands kunnen lezen. Daarnaast, zoals hierboven genoemd, wil GroenLinks meer investeren in taalonderwijs en het ondersteunen en begeleiden van mensen met een taalachterstand om hen de plek in de samenleving te geven die ze verdienen.

volgende aan: Analfabetisme en laaggeletterdheid zijn in Den Haag een groot probleem. Het is voor GroenLinks een prioriteit om zowel mensen met een migratieachtergrond als geboren Hagenaars te begeleiden om de Nederlandse taal machtig te worden. We zetten vol in op wijkgericht taalonderwijs met onder andere hulp van Taal in de Buurt en Taal aan Zee. De samenwerking tussen de verschillende taalpartners wordt versterkt. Daarnaast begeleiden we mensen structureel om digitaal vaardig te worden.

PVDA

1. We organiseren taalcurssussen dichtbij

Als taal in het vertrouwde wijkcentrum wordt aangeboden verkleint dat de kans dat mensen afhaken. We verdubbelen hierom het budget voor Taal in de Buurt en zorgen ervoor dat het Mondriaan in elk stadsdeel vervolgoopleidingen kan aanbieden.

2. Taalcurssussen worden goedkoper en gericht

Er komt een extra groot aanbod van taalcurssussen bij Taalplein Den Haag, waar naar rato van inkomen een bijdrage wordt betaald aan de taalcurssus. Statushouders die – omdat ze nog geen Nederlands kunnen – nog geen baan kunnen vinden, kunnen zo goedkoop snel Nederlands leren. We combineren de taalcurssus zo vaak mogelijk met een opleiding of vrijwilligerswerk. Doel is dat iedereen die zich aanmeldt binnen twee jaar Nederlands op A2-niveau kan. Er ook meer aanbod van curssussen Nederlands voor hoogopgeleiden, zodat ook expats en hoogopgeleide vluchtelingen op hun eigen niveau een taalcurssus kunnen doen en daarmee sneller kunnen integreren in de Haagse samenleving.

3. Taal combineren met werk voor inburgeraars

De gemeente maakt zich verantwoordelijk voor het inburgeringsbeleid, met een eigen aanbod voor taal-werktrajecten die effectief en betaalbaar zijn. Er is maatwerk voor verschillende taalniveaus.

De PvdA heeft samen met de VVD in de afgelopen periode de initiatiefnota dienstverlening 3.0 ingediend: <https://denhaag.pvda.nl/nieuws/onze-top-5-maatregelen-voor-goede-dienstverlening/>. Hiermee zijn al grote stappen gezet, die wij nauwkeurig in de gaten zullen houden. Hieronder overige maatregelen:

De buurt bestuurt!

We geloven in de mensen in de stad. Inwoners van Den Haag krijgen meer invloed op gemeentelijk beleid: er komen meer buurtbudgetten, buurtinitiatieven worden vaker en beter ondersteund en de gemeente gaat vaker samen op zoek naar de oplossing van problemen in buurten.

We verdubbelen het stadsdeelbudget en –invloed

We investeren in en experimenteren met nieuwe vormen van gedeconcentreerd bestuur. Via burgerbegroting, wijkessies, scrums, bewonersavonden, laten we bewoners bepalen wat de belangrijkste wensen zijn.

Bewoners staan centraal in de dienstverlening van de gemeente

Inwoners van Den Haag moeten erop kunnen vertrouwen dat zij fatsoenlijk, effectief en snel geholpen worden door de gemeente. Niet alleen bij simpele vragen, maar ook bij complexe vraagstukken en creatieve ideeën. De gemeente moet meedenken met de stad en blijven innoveren en investeren in betrouwbare dienstverlening. In een internationale stad als Den Haag betekent dat ook communiceren in andere talen.

Wat hebben we in de programma's kunnen vinden over dit probleem bij de andere partijen in Den Haag?

PARTIJ	WAT STAAT ER OVER IN HET PROGRAMMA?	HOE VERBETEREN ZE DE COMMUNICATIE VAN DE GEMEENTE?
PVV HAAGSE STADSPARTIJ	<p>Geen informatie gevonden.</p> <p>De Haagse Stadspartij wil dat gemeentelijke subsidies voor onderwijsprojecten niet alleen naar de overkoepelende schoolbesturen gaan. We willen ook ruimte voor experimenten van docenten en leerlingen met vernieuwende ideeën zoals nieuwe open source leermethoden, andere geschiedenislessen en nieuwe manieren om een taal te leren.</p> <p>Voorscholen (tot 4 jaar) Kinderen tot 4 jaar met een grote (taal)achterstand krijgen twee extra dagdelen voor voorschoolse educatie.</p> <p>Ouderparticipatie op school willen we stimuleren. Ouders met een laag opleidingsniveau of taalachterstand moeten kunnen meegroeien en mee leren met hun kind. Wij willen graag dat in de voorschool en basisschool ook ouders onderwijs kunnen volgen.</p> <p>De Haagse Stadspartij vindt het belangrijk dat iedereen de Nederlandse taal beheerst. Er moet daarom voldoende kwalitatief en laagdrempelig taalonderwijs beschikbaar zijn, met verschillende instapniveaus én met voldoende doorstroommogelijkheden.</p>	<p>Geen informatie gevonden.</p> <p>Geen informatie gevonden.</p>
CDA	<p>Activiteiten om laaggeletterdheid aan te pakken krijgen meer aandacht gericht op signalering hiertoe wordt met huisartsen, scholen, sportverenigingen, voedselbanken, religieuze organisaties en andere lokale maatschappelijke organisaties samengewerkt.</p> <p>Voor mensen die geen Nederlands spreken, verzorgt de gemeente informatie waar zij een goede cursus Nederlands kunnen volgen.</p>	Geen informatie gevonden.
SP	De gemeente moet actief betaalbare cursussen aanbieden aan mensen die de Nederlandse taal nog onvoldoende beheersen, ook aan analfabeten. Deze	Medewerkers van servicepunten en sociale wijkzorgteams worden getraind om laaggeletterdheid te herkennen, zodat zij mensen

cursussen moeten goed aansluiten bij het taalniveau en de leerwens van de cursist. In ieder stadsdeel komt een 'Taalpunt', waar mensen informatie krijgen over het cursusaanbod en worden doorverwezen naar een passende taal cursus.

kunnen doorverwijzen naar een passende taal cursus

Er is maar een manier om taalachterstanden aan te pakken: heel veel oefenen. Daarom vindt de SP taalonderwijs, gegeven door professionals met ondersteuning van bevoegen vrijwilligers, ontzettend belangrijk.

- Alles begint bij taal. Deze gedachte moet centraal staan in de vernieuwde inburgeringsaanpak van de gemeente.
- De gemeente moet actief betaalbare cursussen aanbieden aan mensen die de Nederlandse taal nog onvoldoende beheersen, ook aan analfabeten. Deze cursussen moeten goed aansluiten bij het taalniveau en de leerwens van de cursist. In ieder stadsdeel komt een 'Taalpunt', waar mensen informatie krijgen over het cursusaanbod en worden doorverwezen naar een passende taal cursus.
- Het leren van de Nederlandse taal is een verplicht onderdeel van de bijstand, wanneer de bijstandsgerechtigde dit nog niet voldoende onder de knie heeft.
- Medewerkers van servicepunten en sociale wijkzorgteams worden getraind om laaggeletterdheid te herkennen, zodat zij mensen kunnen doorverwijzen naar een passende taal cursus.
- De gemeente geeft duurzame steun aan organisaties die taalmaatjesprojecten in de buurt opzetten. Ook zorgt de gemeente

ervoor dat organisaties uit de Taalketen hun vrijwilligers goed kunnen toerusten op hun taak.

Het is belangrijk dat kinderen van ouders die slecht Nederlands spreken, eerder naar de voorschool gaan. Ouders worden hiertoe dringend geadviseerd. Deze voorscholen hebben deskundig personeel, dat de Nederlandse taal machtig is. De ouders zelf krijgen ook een taal cursus aangeboden.

GROEP DE MOS/ HART VOOR DEN HAAG

Wij willen daarom voor- en vroegschoolse educatie verplicht stellen met kinderen met een taalachterstand.

Geen informatie gevonden.

Dat nieuwkomers die de taal niet willen leren of structureel werk weigeren, worden uitgezonderd van bijstand en andere inkomensondersteunende maatregelen

ISLAM DEMOCRATEN

Het opbouwen van een nieuw leven en meedraaien in de maatschappij gaat via taal. De gemeente speelt hierin een belangrijke rol voor wat betreft het snel aanbieden van taallessen.

Geen informatie gevonden.

Ouders moeten ook de mogelijkheid krijgen om na schooltijd activiteiten te organiseren binnen de scholen in hun woonomgeving. Deze kunnen sport- en spelactiviteiten zijn, maar ook bijvoorbeeld taallessen.

Ouders kunnen beter betrokken worden bij de school door ouders de ruimte te geven om gebruik te maken van de ruimtes binnen de school. Cursussen en taallessen voor ouders kunnen bijvoorbeeld prima worden georganiseerd.

Bij het tegengaan van taalachterstand moeten ook de ouders worden betrokken.

PARTIJ VAN DE EENHEID

De verbindingsfactor bij uitstek is het leren van de Nederlandse taal. Meer dan dat dit een plicht is vindt de Partij van de Eenheid het een recht om de taal te leren. Recht op de taal die deuren opent en misverstanden wegneemt en de weerbaarheid vergroot onder de burgers. Er wordt wat ons betreft niet bezuinigd op het taalaanbod, maar

Geen informatie gevonden.

	<p>juist geïnvesteerd in grootschalige professionele taalcursussen, zoals Taal in de Buurt en andere initiatieven die gericht zijn op het leren van de verbindende Nederlandse taal.</p> <p>Taal- en rekenachterstanden moeten vroegtijdig gesignaleerd en verholpen worden. Ook het niveau van de docenten moet dringend omhoog.</p>	
PVDD	<p>Voorzieningen en de openbare ruimte worden optimaal toegankelijk voor mensen met een lichamelijke, visuele of auditieve beperking, voor mensen die snel overprikkeld raken en voor analfabeten en laaggeletterden.</p> <p>Den Haag investeert in behoud en (her)opening van openbare buurtbibliotheken, zoals in Bouwlust. De gemeente voorkomt analfabetisme en laaggeletterdheid.</p> <p>Er komt extra aandacht voor kinderen die opgroeien in armoede of een taalachterstand hebben.</p>	Geen informatie gevonden.
50PLUS	<p>Gemeentelijke ouderencoaches helpen ouderen met internet, administratie en alfabetiseringsprogramma's ter bestrijding van laaggeletterdheid.</p>	Geen informatie gevonden.
NIDA	<p>Geen informatie gevonden</p>	Geen informatie gevonden.

Eindhoven

In Eindhoven zijn ruim 20.000 inwoners laaggeletterd. Afgezet tegen steden als Amsterdam, Rotterdam en Den Haag is het probleem hier kleiner. Maar hoeveel aandacht besteden de Eindhovense lokale partijen aan dit onderwerp? Wij benaderden de volgende 11 partijen:

1. Partij van de Arbeid
2. Democraten 66
3. SP
4. VVD
6. CDA
7. GROENLINKS
8. Leefbaar Eindhoven
9. Lijst Pim Fortuyn Eindhoven
10. ChristenUnie
11. DENK

Van deze 11 partijen reageerden 3 partijen op onze onderzoeksvragen. De volgende partijen reageerden:

- SP
- CDA
- GroenLinks

De letterlijke antwoorden van de Eindhovense partijen staan in bijlage 6. Deze partijen kiezen voor de volgende oplossingen.

PARTIJ	WAT STAAT ER OVER IN HET PROGRAMMA?	HOE VERBETEREN ZE DE COMMUNICATIE VAN DE GEMEENTE?
SP	<p>De SP Eindhoven vindt het een probleem dat mensen niet mee kunnen doen omdat ze de teksten van de overheid niet kunnen lezen. We zijn ons ervan bewust dat 11% van de mensen moeite heeft met het lezen van teksten. Daarom is de SP al jaren een voorvechter van heldere taal. Zij zet zich actief in om laaggeletterde Eindhovenaren te betrekken bij wat er in de stad gebeurt.</p> <p>Natuurlijk willen we als SP er ook alles aan doen om het onderwijs op peil te houden en om ervoor te zorgen dat er cursussen zijn voor mensen die hun taalvaardigheid willen vergroten. Het %laaggeletterdheid moet wat ons betreft omlaag.</p> <p>Daarom is in 2015 op initiatief van de SP een motie aangenomen om het stemmen te vergemakkelijken. https://eindhoven.sp.nl/nieuws/2015/07/laaggeletterden-moeten-ook-</p>	<p>In het stadhuis is op alle afdelingen een kaart met taaltips aanwezig. SP wethouders zien erop toe dat die regels ook worden toegepast.</p> <p>Wij blijven ons inspannen voor het schrijven in heldere taal.</p> <p>Als SP zien we niet alles wat door de gemeente geschreven wordt. Dus nodigen we mensen uit om ons te informeren als de tekst van de overheid ervoor zorgt dat mensen buiten gesloten worden.</p> <p>We zoeken dan naar oplossingen. Er zijn meer oplossingen dan teksten aanpassen of plaatjes erbij zetten. Soms moet je iemand kunnen bellen voor uitleg of bij een persoon je vraag kunnen stellen. Dat moet binnen Eindhoven mogelijk blijven.</p>

[kunnen-stemmen-motie-sp-unaniem-aangenomen-door-raad-en](#)

Dit kan door goede voorlichting aan mensen van het stembureau. Verder worden er aanpassingen te gemaakt aan de uitleg bij het stembiljet.

Voor de SP staat de menselijke maat centraal. Bij alles wat de gemeente doet, moet gekeken worden naar wat het betekent voor mensen. We willen dat in Eindhoven iedereen kan meedoen, op haar of zijn eigen manier. Wij staan voor een inclusieve samenleving en willen drempels en hindernissen, zowel letterlijk als figuurlijk, zoveel mogelijk wegnemen.

Deze algemene uitgangspunten zorgen ervoor dat wij ook attent blijven op laaggeletterdheid.

GROENLINKS

Er zijn naar schatting zo'n 25.000 mensen in Eindhoven, die minder taalvaardig zijn. Dit heeft een grote impact op werk, participatie en welzijn. GroenLinks vindt het belangrijk dat bibliotheek, onderwijs, wijkteams, vrijwilligers, overheid en werkgevers samenwerken om een sluitende aanpak te realiseren.

Ook betekent dit dat de gemeente zo begrijpelijk mogelijk voor iedereen moet communiceren in bewonersbrieven, formulieren en op haar website. We zullen als fractie hier alert op zijn en zorgen dat dit onderwerp op de agenda blijft staan.

CDA

Ja, het CDA Eindhoven vraagt al een aantal jaar aandacht voor laaggeletterdheid. Bijvoorbeeld bij de dienstverlening vanuit de overheid, het maken van een nieuwe website van de gemeente, als het om werkgelegenheid gaat etc.

Wij willen dat de gemeente ook goed bereikbaar is voor laaggeletterden en dat er aandacht is voor laaggeletterden als het om belangrijke communicatie gaat.

Verder willen we lees- en schrijfvaardigheid bevorderen bijvoorbeeld door goede faciliteiten in de bibliotheken en buurthuizen. Maar ook bij werkgelegenheid moet er aandacht zijn voor laaggeletterden. Hoe kunnen we hen optimaal mee laten doen op de arbeidsmarkt.

We hebben een nieuwe website van de gemeente die getoetst is door laaggeletterden en optimaal ingericht zodat zijn ook hun weg binnen de overheid kunnen vinden.

Wat hebben we in het programma kunnen vinden over dit probleem bij de andere partijen in Eindhoven?

PARTIJ	WAT STAAT ER OVER IN HET PROGRAMMA?	HOE VERBETEREN ZE DE COMMUNICATIE VAN DE GEMEENTE?
PVDA	<p>De bibliotheek en PO-scholen helpen mee de laaggeletterdheid aan te pakken</p> <p>Problemen bij kinderen hebben vaak te maken met problemen van de ouders (zoals armoede, onvoldoende taalvaardigheid, opvoedingsonmacht, psychische problematiek, schulden, spanningen binnen de relatie, werkloosheid of ziekte). Daarom is samenhang nodig in de aanpak van de problematiek</p>	<p>Doe wat nodig is, doe het zo simpel mogelijk en in begrijpelijke taal. Maak snelheid waar het kan, en vertel gewoon wat je doet en waarom. Anderzijds is er geen reden om inwoners permanent te wantrouwen. Stel de regels, handhaaf de regels, maar houd ruimte voor afwijkingen als er goede argumenten en overwegingen zijn.</p> <p>De gemeente communiceert in heldere en begrijpelijke taal bij al haar uitingen. Elke brief die niet begrepen wordt, wordt op verzoek van de ontvanger persoonlijk toegelicht door de ambtenaar die hem schreef. Dat noemen we het recht op begrijpelijke taal.</p>
D66	<p>Partijen die actief zijn op het gebied van preventie op het gebied van gezondheid, veiligheid, (digitale) laaggeletterdheid zijn door de gemeente actief op wijk/buurniveau bij elkaar gebracht.</p> <p>Voor laaggeletterden moet extra aandacht zijn. Openbaar vervoer en openbare voorzieningen zijn daarom toegankelijk voor alle inwoners.</p> <p>Voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, arbeidsgehandicapten, laaggeletterden, mensen met autisme en vluchtelingen is extra aandacht.</p> <p>Laaggeletterdheid en digibetisme tegengaan. Laaggeletterden en digibeten komen moeizaam mee in de huidige maatschappij. D66 ondersteunt initiatieven die laaggeletterdheid en digibetisme tegengaan en zal hier beschikbare middelen voor inzetten.</p>	<p>Bij de dienstverlening vanuit de gemeente houden we rekening met laaggeletterden en mensen met een beperking, zodat we voor iedereen benaderbaar zijn en blijven. De citybeacons, eerst bedoeld om gratis wifi alleen in het centrum van stad te bieden, vind je nu overal binnen de gemeente.</p> <p>De gemeentelijke communicatie-uitingen en dienstverlening meer afstemmen op de wensen en behoeftes van de inwoners. Daaronder valt het toegankelijker maken voor mensen met een beperking en laaggeletterden</p>

<p>VVD</p>	<p>Aan nieuwkomers zonder verblijfsstatus wordt al lesgegeven in de Nederlandse taal. Als het Rijk hiervoor niet voldoende financiële middelen ter beschikking stelt, springt de gemeente financieel bij. 10% van de bevolking van Eindhoven heeft grote moeite met lezen en schrijven. Daardoor komen zij moeilijker uit de bijstand, maken meer gebruik van de zorg, kunnen zij veiligheidsinstructies niet goed lezen en vinden zij het lastiger te communiceren met 15 de gemeente en andere instanties. Wij willen dat er een integraal plan van aanpak laaggeletterdheid komt dat alle leeftijdsgroepen omvat.</p> <p>Om de ontwikkelkansen van jonge kinderen te vergroten stimuleert de gemeente dat (taal)achterstanden bij jonge kinderen worden weggewerkt. Dat begint al met VVE (vooren vroegschoolse educatie).</p>	<p>- Geen informatie gevonden.</p>
<p>LEEFBAAR EINDHOVEN</p>	<p>Geen informatie gevonden.</p>	<p>Geen informatie gevonden.</p>
<p>LIJST PIM FORTUYN EINDHOVEN</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Focus op taal en rekenen in het basisonderwijs - Verplicht integreren van migranten waar het leren van de Nederlandse taal een primair onderdeel van is - Wie de Nederlandse taal niet beheerst wordt uitgezonderd of gekort op bijstand 	<p>Geen informatie gevonden.</p>
<p>CHRISTENUNIE</p>	<p>De gemeente werkt in overleg met onderwijs, bibliotheken en wijkteams aan de aanpak van laaggeletterdheid.</p> <p>Activiteiten vanuit de samenleving die taal en participatie van nieuwkomers bevorderen worden omarmd.</p> <p>In geval van (taal)achterstanden wijzen consultatiebureaus ouders actief op mogelijkheden van Vroeg- en voorschoolse voorzieningen.</p>	<p>Geen informatie gevonden.</p>

DENK

Om iedereen vroegtijdig in het onderwijs te kunnen laten excelleren, worden taalachterstanden vroegtijdig weggewerkt.

Geen informatie gevonden.

Bijlage 1: partijen die we hebben benaderd

Amsterdam

D66
PvdA
VVD
SP
GroenLinks
Partij voor de Dieren
CDA
Partij voor de Ouderen
DENK
destemvandestraat
Piratenpartij Amsterdam
SGP
Forum voor Democratie
Basisinkomen Partij
ChristenUnie
Amsterdam BIJ1
50Plus

Rotterdam

Leefbaar Rotterdam
PvdA
D66
VVD
SP
CDA
Nida
GroenLinks
ChristenUnieSGP
PvdD
Verveen
Peksert

Utrecht

D66
GroenLinks
VVD
PvdA
CDA
Stadsbelang Utrecht
ChristenUnie
Student & Starter
PvdD
PVV
DENK

Evenwicht
Piratenpartij
Seniorenpartij Utrecht
SP

Den Haag

D66
Pvw
PvdA
Haagse Stadspartij
VVD
CDA
Groep de Mos/ Hart voor Den Haag
SP
GroenLinks
Islam Democraten
Partij van de Eenheid
ChristenUnie/ SGP
Partij voor de Dieren
50Plus
NIDA

Eindhoven

PvdA
D66
SP
VVD
CDA
GroenLinks
Leefbaar Eindhoven
Lijst Pim Fortuyn Eindhoven
ChristenUnie
DENK

Bijlage 2: letterlijke antwoorden Amsterdamse partijen

VVD Amsterdam

1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?

Laaggeletterdheid is een groot probleem waar de gemeente regelmatig tegenaan loopt in contact met Amsterdammers. Als het voor een inwoner van de gemeente of iemand anders die contact zoekt met Amsterdam lastig is om te begrijpen wat de gemeente precies wil, dan kunnen er misverstanden ontstaan met soms ernstige gevolgen. Bovendien hindert laaggeletterdheid inwoners in hun carrière en deelname aan de maatschappij.

Ja. Laaggeletterdheid kan ervoor zorgen dat mensen niet mee kunnen doen in de samenleving. Bijvoorbeeld als het gaat om werk. We zien dat (langdurige) armoede vaker voorkomt onder laaggeletterden. Ook zitten deze mensen vaker in de schulden.

2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?

In ons verkiezingsprogramma staat dat het kunnen spreken en lezen van Nederlands de sleutel is tot een baan en een plek in de Amsterdamse samenleving.

De VVD wil laaggeletterdheid bij de bron bestrijden, namelijk met beter onderwijs.

- Transparantie in het onderwijs, onder andere door schoolprestaties meetbaar te maken;
- Goede schoolgebouwen en leermiddelen, kleinere klassen, goede gemotiveerde docenten;
- Steun aan onderwijzers (individuele grote-stedenbonus, een opleidingspakket, of extra salaris);
- Begeleiding voor leerlingen met een taalachterstand.

4. Wat gaat u de komende 4 jaren doen om de gemeente Amsterdam helder te laten communiceren met haar inwoners?

Voor de Amsterdamse VVD is het van groot belang dat de gemeente ervoor zorgt dat elke Amsterdammer voldoende Nederlands spreekt en leest. Dat begint natuurlijk met goed onderwijs op de basisschool en het stimuleren van lezen en taal in het onderwijs. Maar het is ook van belang dat de gemeente ervoor zorgt dat bijstandsgerechtigden voldoen aan de wettelijke taaleisen en Nederlands kunnen spreken en lezen. Daardoor vergroten zij ook hun kans op het vinden van een baan en een volwaardige plek in de samenleving.

De VVD wil de dienstverlening richting bewoners klantvriendelijker maken. De communicatie met en richting bewoners moet niet onnodig ingewikkeld zijn. Ook wil de VVD de digitale dienstverlening uitbreiden. Dit biedt mogelijkheden om bijvoorbeeld gebruik te maken van begeleidende infographics en 'eenvoudig Nederlands' als optie aan te bieden.

Partij voor de Dieren Amsterdam

1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?

De Partij voor de Dieren vindt het een probleem dat een groep mensen in Amsterdam niet volwaardig kan meedoen in de samenleving omdat zij informatie mislopen. Dit kan leiden tot eenzaamheid en onbegrip.

2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?

- Voorzieningen en de openbare ruimte worden optimaal toegankelijk voor mensen met een lichamelijke, visuele of auditieve beperking, voor mensen die snel overprikkeld raken en voor analfabeten en laaggeletterden.

- Amsterdam investeert in behoud en heropening van openbare bibliotheken. De gemeente voorkomt analfabetisme en laaggeletterdheid.

4. Wat gaat u de komende 4 jaren doen om de gemeente Amsterdam helder te laten communiceren met haar inwoners?

De Partij voor de Dieren zet in op heldere overheidscommunicatie vanuit de gemeente, waarbij ook met laaggeletterden rekening wordt gehouden. De Partij voor de Dieren heeft onlangs een initiatiefvoorstel ingediend om vergunningsaanvragen en bekendmakingen op locatie te tonen. Bij de behandeling in de gemeenteraad hiervan zullen wij ook expliciet vragen rekening te houden met laaggeletterden.

GroenLinks Amsterdam

1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?

Ja, een groot probleem.

2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?

In ons verkiezingsprogramma staat het volgende over laaggeletterdheid:

Er zijn ook grote verschillen in 'redzaamheid' tussen mensen. Voor veel mensen zijn de eisen die de overheid aan mensen stelt te hoog. Voor laaggeletterden zijn veel regels en procedures simpelweg te ingewikkeld. Kwetsbare burgers komen zo vaak onnodig in de problemen. De gemeente moet er voor zorgen dat sociale voorzieningen toegankelijk zijn voor iedereen.

Het vergroten van gezondheidsvaardigheden en aandacht voor taal en laaggeletterdheid worden, in aanvulling op de aanpak tegen eenzaamheid, een speerpunt van het welzijnsbeleid.

Met betrekking tot specifiek taalvaardigheid van vluchtelingen:

De gemeente moet daarom weer de regie nemen en de kwaliteit van inburgering en taalcursussen garanderen. Inburgering en taalcursussen moeten weer gratis aangeboden worden, zodat mensen niet beginnen met een schuld.

We gaan meer investeren in taal en inburgering. De gemeente biedt gratis kwalitatief goede inburgering aan.

4. Wat gaat u de komende 4 jaren doen om de gemeente Amsterdam helder te laten communiceren met haar inwoners?

Wij vinden dat de gemeente op alle terreinen rekening moet houden met laaggeletterdheid in haar communicatie naar burgers. De afgelopen jaren is daar aan gewerkt in het armoedebeleid (onder meer met Pak Je Kans), waarbij ook externe expertise is gezocht. Dat moet nu ook gebeuren op andere terreinen, zoals zorg, werk en inkomen, dienstverlening, etc.

Bijlage 3: letterlijke antwoorden Rotterdamse partijen

GroenLinks Rotterdam

Vraag 1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?

Absoluut! Taal is de sleutel voor ieders toekomst. Als je de taal niet goed beheerst, kun je je niet goed ontwikkelen. Met als gevolg dat je wellicht minder kans hebt op een goede opleiding of baan.

Voor ouders is een goede taalontwikkeling ook belangrijk om hun kind goed te kunnen begeleiden op school. Wij willen dat iedereen kan meedoen in de maatschappij en vinden dat taalontwikkeling een speerpunt van de gemeente moet zijn.

2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?

Vorig jaar heeft Groenlinks Rotterdam een voorstel gedaan met 10 punten om taalachterstanden en laaggeletterdheid te voorkomen. In de bijlage vind je ons voorstel.

Speciaal voor mensen die moeite hebben met lezen en schrijven hebben we een verkiezingsprogramma in makkelijke taal gemaakt. Dat presenteren we later deze week samen met de Stichting Lezen & Schrijven

Verder: wie hulp of ondersteuning van de gemeente Rotterdam vraagt, wordt gescreend op taalachterstand of laaggeletterdheid. Rotterdam zorgt voor voldoende en kwalitatief goede taalcursussen.

Wat gaat u de komende 4 jaren doen om de gemeente Rotterdam helder te laten communiceren met haar inwoners?

Wij willen de dienstverlening van de gemeente verbeteren: Groenlinks wil voor elke Rotterdammer een stadswijk in de buurt. De wachttijd mag niet meer zijn dan drie dagen.

Ook de vraagwijzer en andere gemeentelijke loketten worden lokaal en naar behoefte georganiseerd. Afspraken moeten ook telefonisch of mondeling gemaakt kunnen worden, omdat niet iedereen digitaal vaardig is. Het taalniveau van de gemeentelijke dienstverlening wordt eenvoudiger in teksten, regelingen, folders en brieven.

Link naar ons actieprogramma: tien voor taal

<https://rotterdam.groenlinks.nl/sites/groenlinks.nl/files/Initiatiefnotitie%20De%2010%20voor%20taal.pdf>

Stadsinitiatief Rotterdam

Vraag 1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?

Zeker

2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?

Stadsinitiatief Rotterdam is voor de oprichting van een stadsfonds ter grootte van minimaal 1% van de Rotterdamse begroting van 3,5 miljard. Vanuit dat fonds kunnen initiatieven worden ondersteund die gericht zijn op het bestrijden van laaggeletterdheid.

https://stadsinitiatief-rotterdam.nl/standpunten/nrm_theme_id:13/nrm_opinion:stadsfonds-voor-onderwijsinnovatie-in-rotterdam/nrm_opinion_id:22/

Wat gaat u de komende 4 jaren doen om de gemeente Rotterdam helder te laten communiceren met haar inwoners?

Uiteraard zijn we voor zo begrijpelijk mogelijke brieven, maar dit lost slechts een gedeelte van het probleem op. Mensen die het moeilijk hebben, bijvoorbeeld omdat ze laaggeletterd zijn, hebben vaak veel meer aan iemand van vlees en bloed die naast ze komt staan. Daarom is één van onze standpunten dat we in alle 71 wijken een zichtbare en toegankelijke wijkconciërge willen die bewoners helpt bij vragen, ook als ze berichten van overheidsinstanties niet begrijpen: https://stadsinitiatief-rotterdam.nl/standpunten/nrm_theme_id:18/nrm_opinion:iedere-wijk-een-conciërge/nrm_opinion_id:67/

D66 Rotterdam

Vraag 1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?

Wij geven laaggeletterdheid en de leesbaarheid van gemeentecommunicatie veel aandacht in ons verkiezingsprogramma.

2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?

» Leven lang leren

Jezelf ontwikkelen houdt nooit op. De gemeente moet samen met het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen werken aan een volwaardig deeltijdaanbod op gebied van onderwijs, waar iedereen die al werkt of opnieuw wil toetreden tot de arbeidsmarkt, volop de mogelijkheid krijgt om zich te ontwikkelen. Zo biedt de Volksuniversiteit mogelijkheden voor Rotterdammers van alle leeftijden om zich verder te ontwikkelen. Onderwijs is niet alleen voor jonge of welgestelde Rotterdammers, maar moet voor ons allemaal binnen handbereik blijven. Om die reden stellen we de Volksuniversiteit en soortgelijke initiatieven ertoe in staat om meer voor Rotterdammers in kansarme posities te kunnen betekenen. We moedigen samenwerking tussen het bedrijfsleven, de bibliotheek, kennisinstellingen, Volksuniversiteit en welzijnsinstellingen aan op hierbij gezamenlijk op te trekken.

» Deltaplan (Digi)Taal

Meedoen begint met communiceren. Bijna 100.000 Rotterdammers zijn laaggeletterd. Dit heeft voor hen verregaande gevolgen in het dagelijkse leven. Onder met name oudere Rotterdammers is er ook een aanzienlijk deel dat niet of nauwelijks met de computer overweg kan en op die manier niet volledig mee kan doen. De omvang van het probleem is zo groot dat de gemeente samen met sociale partners een Deltaplan (Digi)Taal zal opstellen. In dit plan worden maatregelen getroffen voor een toegankelijk professioneel taal- en computer- vaardighedenaanbod en leiden we getrainde vrijwilligers op voor taal- en digivaardigheden.

» Communicatie voor iedereen

Uitingen van de gemeente, in brieven of op websites zijn voor velen ingewikkeld of sluiten sommigen uit. In wereldstad Rotterdam hoort uitsluiting er niet bij en kiezen we voor het tegenovergestelde: 'inclusiviteit'. De D66-wethouder Organisatie heeft al stappen gezet om de irrelevante sekseregistratie bij formulieren te schrappen. D66 wil dat brieven en formulieren van de gemeente Rotterdam door een leespaneel worden gecontroleerd op inclusiviteit, leesbaarheid en toegankelijkheid.

Wat gaat u de komende 4 jaren doen om de gemeente Rotterdam helder te laten communiceren met haar inwoners?

Wij zijn zeer bewust van de uitdaging die laaggeletterdheid binnen Rotterdam met zich meebrengt, meedoen begint namelijk met communiceren. Om dit te verbeteren willen wij de brieven, uitingen op de website, en andere communicatie vanuit de gemeente laten controleren op onder andere leesbaarheid door een leespanel. Daarnaast willen wij de Volksuniversiteit en soortgelijke initiatieven in staat stellen om meer voor Rotterdammers uit minder gestelde posities te kunnen betekenen.

ChristenUnie-SGP Rotterdam

Vraag 1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?

Rotterdam is een prachtige stad, maar kent helaas vele problemen. Eén van deze problemen is de taalachterstand van een groot deel van de Rotterdammers. Zoals uit de door uw organisatie aangevoerde cijfers blijkt, is laaggeletterdheid een urgent onderwerp, waar dus ook aandacht aan geschonken moet worden.

2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?

De ChristenUnie-SGP vindt dit onderwerp belangrijk en wil laaggeletterdheid en taalachterstanden effectief aanpakken. Consultatiebureaus hebben een belangrijk taak in het signaleren van (taal-)achterstanden. Zij wijzen ouders actief op de mogelijkheden van vroeg- en voorschoolse voorzieningen. Tegelijkertijd blijft het deelnemen aan deze programma's een keuze van de ouders zelf.

4. Wat gaat u de komende 4 jaren doen om de gemeente Rotterdam helder te laten communiceren met haar inwoners?

Wij zetten ons in voor een zo duidelijk mogelijke communicatie van de gemeentelijke overheid richting de burger, zowel schriftelijk als mondeling. Wij zien in het bijzonder toe op duidelijk taalgebruik in de schuldhulpverlening, wat ook onderdeel was van een door ons ingediende (en ook aangenomen) motie in de gemeenteraad.

PvdA Rotterdam

Laaggeletterdheid is inderdaad een groot probleem in Rotterdam. We hebben het niet expliciet in ons verkiezingsprogramma opgenomen maar het heeft zeker onze aandacht. We hebben met GroenLinks, Nida en de VVD de initiatiefnota de 10 voor taal (in de bijlage) ingediend afgelopen jaar. Dit gaan we de aankomende 4 jaar doorzetten en het percentage laaggeletterden verder terugdringen. (zie nota).

VVD Rotterdam

1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?

Zeker. De Rotterdamse VVD zet zich al jaren in om laaggeletterdheid aan te pakken en diende bijvoorbeeld in 2013 al eens een initiatiefvoorstel in om dit probleem te lijf te gaan. De groep laaggeletterden in Rotterdam is namelijk enorm groot. Bijna 21% van de Rotterdammers heeft moeite met lezen, schrijven en rekenen. Zij vinden het lastig om formulieren in te vullen, straatnaamborden te lezen of te solliciteren. Hieronder een overzicht van wat wij de afgelopen jaren op het gebied van taal hebben gedaan:

- *Initiatiefvoorstel Aanpak Laaggeletterdheid.* De gemeente moet extra maatregelen nemen om het aantal mensen dat moeite heeft met lezen en schrijven te verminderen. Dat stelde VVD-raadslid Deborah Middelman in september 2013. Op donderdag 3 oktober 2013 diende zij daarom het volgende initiatiefvoorstel in: <https://rotterdam.vvd.nl/uploaded/rotterdam.vvd.nl/files/567672bc9a204/initiatiefvoorstel-aanpak-laaggeletterdheid.pdf>. Het voorstel werd met steun van alle partijen aangenomen en omgesmolten tot collegebeleid.
- *Ambtenarenzin van de Week.* Een goede taalbeheersing voor alle Rotterdammers is prioriteit voor de VVD. Taal is een middel om gezonder te leven en volwaardig mee te doen. Daarom nam de VVD in 2016 iedere week een ‘ambtenarenzin’ in de nieuwsbrief op. Het ging hier om onnavolgbare zinnen uit bijvoorbeeld ambtelijke stukken. Op woensdag 5 oktober 2016 las VVD-raadslid Pascal Lansink-Bastemeijer tijdens een debat een van de beruchte ambtenarenzinnen voor. Het ging hier om een onnavolgbare zin die hij tegenkwam in de zogenoemde Speelvisie. Zie hier het persbericht dat wij toentertijd uitstuurden: <https://rotterdam.vvd.nl/nieuws/16621/ambtenarenzin-voorgedragen-tijdens-debat>.
- *Voorlezen tijdens de Nationale Voorleesdagen.* Voorlezen maakt van kleine bikkels grote lezers. Dat stelde VVD-lijsttrekker Vincent Karremans naar aanleiding van het bezoek dat hij op 24 januari 2018 aan de Van Brienoordschool in IJsselmonde bracht. In het kader van het Nationale Voorleesontbijt 2018 las Karremans voor uit het boek *Ssst! De tijger slaapt* van de Duitse schrijfster Britta Teckentrup. ‘Ik ga mijn enthousiasme niet onder stoelen of banken steken,’ vertelt Karremans. ‘Want echt, wat was dit ongelooflijk leuk om te doen zeg! Zo mooi om te zien wat taal met die kleintjes doet. Samen met zo’n vijftig kleuters heb ik ervoor gezorgd dat de dieren uit het boek de tijger niet wakker hebben gemaakt. Met tijd en wijlen was dat best een lastige opgave, maar het is ons uiteindelijk tóch gelukt. Geweldig!’ blijkt een dolenthousiaste Karremans terug. Zie hier bijhorend persbericht: <https://rotterdam.vvd.nl/nieuws/26848/vvd-lijsttrekker-geniet-tijdens-nationaal-voorleesontbijt>
- *Burgerpanel.* De gemeente Rotterdam is, op aandringen van de VVD, duidelijker gaan communiceren richting inwoners. Antoinette Laan diende in 2016 een motie in waarin ze het college opriep om de kwaliteit van gemeentelijke brieven te verbeteren en dit te laten controleren door een burgerpanel. Inmiddels is dit praktijk geworden. De brief die bijvoorbeeld wordt verstuurd als het reisdocument verloopt, heeft een nieuw ontwerp gekregen. Zo is de boodschap duidelijker door ondersteuning van afbeeldingen en pictogrammen en is de tekst bondiger. Zie hier de motie van Antoinette Laan: <https://rotterdam.raadsinformatie.nl/document/4812544/2/16bb8853>
- *Extra geld voor Crooswijk.* De Rotterdamse VVD gaf op 27 september 2016 aan verbaasd te zijn over een brief van wethouder Schneider waarin staat te lezen dat er geen extra geld naar taalachterstanden in Crooswijk gaat. Hoewel de gebiedscommissie eerder al de noodklok luidde en om extra geld vroeg, weigerde de wethouder thuis te geven. VVD-raadslid Maarten van de Donk noemde de brief van de wethouder ‘absurd’ en riep op om het taalbeleid aan te scherpen. “In Kralingen-Crooswijk is 13% van de inwoners laaggeletterd. Dat zijn meer dan 6000 mensen. Doordat de wethouder aangeeft die 13% niet hoog genoeg te vinden, wordt bij ons de indruk gewekt dat hij het probleem niet serieus neemt. En dat kan toch niet de

bedoeling zijn?” vroeg Van de Donk zich af. Zie hier de vragen die raadslid Van de Donk stelde: <https://rotterdam.raadsinformatie.nl/document/4530119/6/16bb7766>

- *Voorleesfilmpje*. Voorlezen prikkelt de fantasie, bezorgt kinderen veel plezier en vergroot de woordenschat. Zo komen kinderen die vijftien minuten per dag worden voorgelezen - jaarlijks - met meer dan een miljoen woorden in aanraking en leren zij er tegelijkertijd duizend nieuwe woorden bij. Daarom doet de Rotterdamse VVD ieder jaar mee aan de Nationale Voorleesdagen en maakten wij in 2016 het volgende filmpje om het belang van taal extra kracht bij te zetten: https://www.youtube.com/watch?v=6VSHgqWB_QI.

En hier nog wat losse moties/schriftelijke vragen die wij indienden in de hoop laaggeletterde Rotterdammers weer een stap vooruit te kunnen helpen:

- <https://rotterdam.raadsinformatie.nl/document/4812408/2/16bb7959>
- <https://rotterdam.raadsinformatie.nl/document/4106857/3/15bb9205>
- <https://rotterdam.raadsinformatie.nl/document/5653468/1/17bb7329>
- <https://rotterdam.groenlinks.nl/sites/groenlinks.nl/files/Initiatiefnotitie%20De%2010%20voor%20taal.pdf> (aan dit mooie voorstel werkten wij graag mee)

2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid? De

Zie hier enkele passages uit ons verkiezingsprogramma *Werken voor Rotterdam* met betrekking tot het thema taal/laaggeletterdheid:

- ‘Voor ons speelt onderwijs niet alleen een rol bij jongeren, maar ook bij volwassenen. Vooral bij mensen die hun baan dreigen kwijt te raken of moeilijk aan een baan komen, is bij- en omscholing van structureel belang. Hier is samenwerking met het bedrijfsleven ook van belang om de aansluiting tussen scholing en de arbeidsmarkt te garanderen. Daarnaast zet de VVD zich in om alle laaggeletterde Rotterdammers van scholing te voorzien. Uitgangspunt daarbij is de eigen verantwoordelijkheid van de betrokkenen. Alle mensen met een bijstandsuitkering worden gescreend op laaggeletterdheid en digivaardigheden.’ (p.21)
- ‘Niemand kan integreren als hij of zij de taal niet spreekt. Zolang er geen strenge eisen gesteld worden aan het taalniveau van immigranten, blijven er wijken bestaan die steeds verder segregeren in plaats van integreren. De Rotterdamse VVD wil dat iedereen die onder de wettelijke inburgeringsplicht valt zonder uitzondering aan de taal- en inburgeringscursussen deelneemt. Wij willen het aanbod van het taalonderwijs verbeteren zodat vraag en aanbod elkaar makkelijker vinden: deze verbetering is hard nodig. Het is de verantwoordelijkheid van de immigrant zelf om de Nederlandse taal te leren, maar de gemeente moet het wel toegankelijk maken.

Tenslotte dien je als immigrant, net als van ieder ander verwacht wordt, je steentje bij te dragen door aan het werk te gaan. En voor wie geen werk heeft, handhaaft de gemeente de Participatiewet. Dat betekent dat wie niet voldoende de taal leert, of zich niet voldoende inspant om aan een baan te komen, gekort wordt op de uitkering. Wij willen dat uitgeprocedeerde asielzoekers, die geen vluchteling zijn en definitief Nederland moeten verlaten, daadwerkelijk teruggaan naar hun land van herkomst. De gemeente moet deze uitgeprocedeerde asielzoekers en illegalen geen opvang bieden. Gemeentelijke opvang neemt de prikkel voor vertrek weg en geeft alleen maar valse hoop.’ (p.27)

4. Wat gaat u de komende 4 jaren doen om de gemeente Rotterdam helder te laten communiceren met haar inwoners?

Als het om de aanpak van laaggeletterdheid gaat, zullen wij de komende jaren op dezelfde voet door blijven gaan. Moeite hebben met lezen en schrijven heeft namelijk grote gevolgen. Schaamte, onbegrip en voor dagelijkse bezigheden afhankelijk zijn van anderen. Wanneer je informatie niet goed begrijpt, is de kans groot dat je minder zelfredzaam, minder sociaal actief en minder gezond bent dan geletterde mensen. Wij willen dan ook dolgraag dat deze grote groep laaggeletterde Rotterdammers weer mee kan doen. Dat zou fantastisch zijn!

CDA Rotterdam

1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?

Dat vinden wij zeker.

2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?

In ons verkiezingsprogramma spreken we uit dat we in het onderwijs de nadruk willen blijven leggen op taal, zodat kinderen een zo goed mogelijke start krijgen. Verder pleiten we voor uitbreiding van buddyprojecten. Hoewel we dit hier niet expliciet aan laaggeletterdheid koppelen, zijn dit wel initiatieven die een bijdrage kunnen leveren aan de strijd hiertegen.

4. Wat gaat u de komende 4 jaren doen om de gemeente Rotterdam helder te laten communiceren met haar inwoners?

We zullen ons inzetten voor duidelijk taalgebruik en toegankelijke dienstverlening, zodat vragen goed en snel beantwoord worden.

Bijlage 4: letterlijke antwoorden Utrechtse partijen

D66 Utrecht

1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?

Wij constateren dat er 30.000 mensen laaggeletterd zijn en nog eens 68.000 Utrechters moeite hebben met digitale communicatie. D66 vindt dit een probleem omdat iedereen moet kunnen meedoen in Utrecht. Kansen voor alle Utrechters, daar staan wij voor.

2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?

Laaggeletterdheid heeft grote invloed op de kwaliteit van leven. Mensen schamen zich ervoor en worden afhankelijk van anderen, waardoor het probleem vaak verborgen blijft. Als je niet goed kunt lezen en schrijven en moeite hebt met de computer, vind je minder makkelijk een baan. D66 wil het aantal laaggeletterden fors terugbrengen de komende collegeperiode. Dit is geen gemakkelijke, maar wel een noodzakelijke opgave: iedereen moet mee kunnen doen in onze stad.

4. Wat gaat u de komende 4 jaren doen om uw gemeente helder te laten communiceren met haar inwoners?

Met de juiste inzet kunnen we - samen met onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven, de bibliotheek en vrijwilligers - laaggeletterdheid tegengaan. Het recent gesloten Taalakkoord ondersteunen wij daarom graag. We willen met extra financiële middelen de aanpak versnellen en initiatieven ondersteunen. Net zo belangrijk is breder toegankelijke, begrijpelijke dienstverlening en informatievoorziening van de gemeente. Ook moet de gemeente ondersteuning bieden aan mensen die tegen problemen aanlopen bij het aanvragen van informatie en voorzieningen.

PvdA Utrecht

Vanochtend ben ik aanwezig geweest en heb getekend voor het manifest TienvoorTaal om laaggeletterdheid te bestrijden. Ik, en met mij de pvda utrecht, staat daar helemaal achter.

1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?

Ja laaggeletterdheid is een zeer groot probleem. Het beperkt mensen deel te nemen aan de maatschappij. Er is schaamte over niet (goed) kunnen lezen maar heeft ook grote invloed op bijvoorbeeld gezondheid, kansen in het onderwijs, het vinden van een baan. Laaggeletterdheid vergroot de tweedeling in de maatschappij. Onze belangrijkste overkoepelende punt in ons programma is die tweedeling tegen te gaan. Daar hoort laaggeletterdheid bij.

2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?

Wij benoemen in ons programma expliciet dat er aandacht moet komen voor laaggeletterdheid. Temeer omdat in de huidige coalitie laaggeletterdheid niet genoemd wordt en geen onderwerp is. Wij willen dat er meer geïnvesteerd gaat worden in projecten die laaggeletterdheid aanpakken maar ook professionals informeren zoals huisartsen, wijkverpleegkundigen en andere professionals die ermee te maken hebben maar het vaak niet of te laat herkennen.

4. Wat gaat u de komende 4 jaren doen om uw gemeente helder te laten communiceren met haar inwoners?

De communicatie vanuit de gemeente laat voor mensen die laaggeletterd zijn vaak nogal te wensen over. Communicatie vanuit de gemeente moet dus anders. Een paar voorbeelden zijn: het vereenvoudigen van websites, meer werken met beelden, mogelijkheid een geschreven stuk ook te beluisteren en laagdrempelige aanpak in de wijk zoals iemand waar je weer met je brief naartoe kunt en uitleg en hulp van kunt krijgen. Dat zijn een paar voorbeelden uit een scala van oplossingsmogelijkheden.

ChristenUnie Utrecht

Van onze website:

Taal- en digitale vaardigheid: een basisvoorwaarde

In Nederland, en ook in Utrecht, is een grote groep mensen die slecht in het Nederlands en/of slecht digitaal kan communiceren. Iemand die de taal niet beheerst, ondervindt problemen om zich in zijn sociale omgeving te handhaven. Wie digitaal niet voldoende vaardigheden heeft, communiceert steeds moeilijk met de overheid en andere instanties. De ChristenUnie wil daarom handvatten geven voor taal- en digitale ontwikkeling. Wij willen dat de overheid mensen stimuleert een basisniveau Nederlands en digitale vaardigheden op te bouwen. De overheid moet daarvoor nadrukkelijk verantwoordelijkheid nemen. Pas als blijkt dat mensen echt niet willen, volgen in specifieke gevallen sancties.

Welke concrete maatregelen moet de gemeente nemen?

- In alle wijken staat een bibliotheek.
- De bibliotheek is het centrale punt in de wijk voor taal- en digitale vaardigheidsontwikkeling; de gemeente geeft de bibliotheek speciaal voor deze functie in de wijken geld. De gemeente maakt ook initiatieven als de Voorleesexpres mogelijk.
- In de bibliotheken en buurtcentra is hulp met ICT en voor het schrijven van brieven.
- De gemeente stimuleert vrijwilligers die bijdragen aan taal- en digitale vaardigheidsontwikkeling, bijvoorbeeld taal- en ICT-maatjes, en zorgt voor ondersteuning door professionals.
- Nieuwkomers worden gekoppeld aan vrijwillige taalcoaches; ook ongedocumenteerden.
- Digitale geletterdheid en digitaal burgerschap wordt toegevoegd aan de Utrechtse onderwijsagenda.
- De overheid blijft voor laaggeletterden en mensen met een digitale beperking fysiek bereikbaar. Daarom willen wij onder andere dat elk wijkbureau ook daadwerkelijk in de wijk zelf zit.
- De gemeente gebruikt in haar communicatie zoveel mogelijk eenvoudige taal en zorgt dat de website van de gemeente voor iedereen begrijpelijk en hanteerbaar is.

GroenLinks Utrecht

1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?

Ja, dat is een probleem dat serieus aandacht verdient, zowel als het gaat om duidelijk communiceren als om scholing. Daarom ondertekenen we bijvoorbeeld aanstaande woensdag ook het manifest Tien voor Taal, waarin tien maatregelen worden genoemd om laaggeletterdheid aan te pakken.

2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?

Een aantal actiepunten uit verschillende hoofdstukken van ons verkiezingsprogramma:

- Te veel Utrechters zijn laaggeletterd of spreken nauwelijks Nederlands. De gemeente ondersteunt projecten waar deze Utrechters geholpen worden, bijvoorbeeld door taalcoaches.
- Een grote groep mensen in Utrecht is ‘digitaal ongeletterd’: zij kunnen moeilijk uit de voeten met computers en internet. Initiatieven om digitale geletterdheid te bevorderen, verdienen alle steun.
- Zodra laaggeletterden en digitaal ongeletterden zich aan het loket melden gaat de gemeente actief aan de slag. Hun aanvragen worden niet automatisch afgewezen maar op een passende manier behandeld, bijvoorbeeld in een gesprek. Als het haalbaar is, helpt de gemeente hen verder naar een taalcoach of cursus om zichzelf beter te kunnen redden.
- Buurthuizen en bibliotheken moeten digitale geletterdheid onder volwassen burgers nog actiever helpen bevorderen.
- Ambtenaren en medewerkers van de buurtteams hebben het niet altijd door als mensen laaggeletterdheid zijn of psychische problemen hebben. Door medewerkers daarin te trainen kunnen we de ondersteuning van deze mensen snel verbeteren.

4. Wat gaat u de komende 4 jaren doen om de gemeente Utrecht helder te laten communiceren met haar inwoners?

De gemeente maakt al flink werk van heldere communicatie met de bewoners. Daar is ook vanuit de gemeenteraad regelmatig aandacht voor gevraagd. Bijvoorbeeld met een meldpunt over onduidelijke taal, trainingen voor ambtenaren of het organiseren van een taalbattle voor bewoners, ambtenaren en raadsleden. Door er regelmatig bewust aandacht aan te besteden, maken we in Utrecht duidelijk communiceren onderdeel van het dagelijks werk.

Partij voor de Dieren

1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?

Ja, de Partij voor de Dieren vindt laaggeletterdheid een groot probleem. Wij ondertekenen daarom a.s. woensdag het Manifest Tien voor Taal (Doet Utrecht voldoende aan het inlopen van achterstanden op taal en digitaal? Enkele organisaties die in de stad actief zijn met basisvaardigheden (taal, digitaal, rekenen) hebben het Manifest Tien voor Taal opgesteld om ook in de komende raadsperiode verzekerd te zijn van uw steun en inzet. Tijdens een publieke verkiezingsbijeenkomst op 7 maart willen we u het Manifest officieel aanbieden en u de gelegenheid geven die te ondertekenen. De bijeenkomst start om 10:00 uur in Bibliotheek Kanaleneiland (AL-Masoedilaan 188.) Ook wij vinden het belangrijk dat iedereen in Utrecht mee kan doen en dat er aandacht is voor iedereen. We willen daarom het taalonderwijs stimuleren én begrijpelijke taal gebruiken in de gemeenteraad, zodat iedereen betrokken kan worden.

2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?

Pagina 19: “De gemeente zorgt voor inwoners die hulp nodig hebben en organiseert toegankelijke zorg- en ontmoetingsvoorzieningen. Inwoners kunnen hun talenten ontwikkelen door goed onderwijs, betaalbare en gevarieerde sport-, kunst- en cultuurmogelijkheden.”

Pagina 20: “Voorzieningen en de openbare ruimte worden optimaal toegankelijk voor mensen met een lichamelijke, visuele of auditieve beperking, voor mensen die snel overprikkeld raken en voor analfabeten en laaggeletterden.”

Pagina 20: “Zelfredzaamheid is belangrijk. Cliënten in de zorg en opvang moeten kunnen meebeslissen.”

Pagina 20: “Er komt extra aandacht voor kinderen die opgroeien in armoede of een taalachterstand hebben.”

Pagina 20: “De gemeente faciliteert bij- en herscholing door het aanbieden van stage- en opleidingsplaatsen en het opnieuw inrichten van een goed stelsel van volwasseneneducatie.”

Pagina 20: “De gemeente voert een beleid om ook mensen met een (arbeids-)beperking in dienst te nemen.”

Pagina 20: “Sociale werkplaatsen blijven behouden, zodat mensen dicht bij huis betekenisvol werk kunnen doen, op hun eigen niveau en met goede begeleiding.”

Pagina 21: “Utrecht investeert in behoud en heropening van openbare bibliotheken. De gemeente voorkomt analfabetisme en laaggeletterdheid.”

4. Wat gaat u de komende 4 jaren doen om de gemeente Utrecht helder te laten communiceren met haar inwoners?

Sowieso gaan we verder aan de slag met wat in ons verkiezingsprogramma staat en we blijven er bij de gemeente/het college van B&W op aandringen dat er niet teveel ‘ambtenarentaal’/‘politieke taal’ wordt gebruikt, maar gewoon Nederlands, zodat iedereen in de stad de werkzaamheden van de gemeente en de gemeenteraad kan volgen en hier hun mening over kan vormen en uiten, zodat Utrecht zich ook echt voor haar inwoners inzet met inbreng van de inwoners zélf. Die weten vaak heel goed wat goed is voor hun wijk en de Partij voor de Dieren vindt het belangrijk dat iedereen mee kan praten en er ook echt naar hen geluisterd wordt. Dit houdt ook in dat er meer contact wordt gezocht vanuit de gemeente met de inwoners van Utrecht en dat er meer inspraakbijeenkomsten zijn op wijkniveau, waar iedereen uit een wijk welkom is.

CDA Utrecht

1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?

Laaggeletterdheid (vaak in combinatie met een lage digi-vaardigheid) is een groot probleem. Onze samenleving wordt ingewikkelder, en de eisen die aan burgers gesteld worden, worden hoger. Voor mensen die door een lage opleiding of door bijvoorbeeld een buitenlandse afkomst de Nederlandse taal niet goed machtig zijn, is het een probleem om voluit mee te doen, om een geschikte baan te vinden maar ook om schriftelijk/digitaal te communiceren met allerlei instanties, de huisarts, de school van eventuele kinderen of hulpverleners. Dit levert ook risico’s op op het gebied van gezondheid en gezonde financiën bijvoorbeeld.

2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?

In ons verkiezingsprogramma staat letterlijk: ‘Veel mensen, waaronder jongeren, zijn laaggeletterd. De gemeente Utrecht moet, samen met bedrijven en onderwijsinstellingen, laaggeletterdheid aanpakken. Dit bevordert hun kansen op de arbeidsmarkt en de participatie in de samenleving.’ Verder staat dat er ingezet wordt op het zo snel mogelijk leren van de taal door nieuwkomers. Het CDA is daarbij warm voorstander van het inschakelen van organisaties als Lezen en Schrijven, Digiwijs

3.0 en Taal doet meer bij het bevorderen van de geletterdheid en (digi)taalvaardigheid van de bewoners van Utrecht.

4. Wat gaat u de komende 4 jaren doen om de gemeente Utrecht helder te laten communiceren met haar inwoners?

Het CDA staat altijd voor laagdrempelige communicatie van de gemeente naar de inwoners. Dat moet ten eerste digitaal natuurlijk goed, veilig en op orde zijn. Maar juist het CDA heeft meerdere malen in moties gevat dat communicatie ook altijd 'op papier' moet kunnen, en dat wijkbureaus toegankelijk moeten zijn om daarbij te helpen. Verder kan de gemeente de communicatie duidelijker maken, door te communiceren op de plekken waar dingen aan de hand zijn en waar mensen sowieso al komen. Bijvoorbeeld informatie bij een bouwplaats, toepasselijke informatie bij huisartsen en in de wijksuper. De teksten van de gemeente moeten zoveel mogelijk op B1-niveau geschreven worden, al is dat soms ingewikkeld. Wat ons betreft zijn buurtteams ook aan zet om alert te zijn op laaggeletterdheid, en mensen door te verwijzen naar organisaties die daarbij helpen. Afgelopen jaren is er steeds ingezet op het bestrijden van het taboe rondom laaggeletterdheid. Deze inzet moet worden doorgezet, omdat schaamte een van de grootste drempels is voor mensen om hulp te vragen.

Piratenpartij

Laaggeletterdheid is voor veel mensen nog een groot probleem. Ongeveer 30.000 Utrechters zijn laaggeletterd en tenminste 68.000 Utrecht Utrechters hebben moeite met de computer en digitale communicatie. Voor de Piratenpartij Utrecht betekent dit dat we van mening zijn dat wij deze mensen moeten ondersteunen zodat zij dezelfde kansen hebben als iedere andere Utrechters.

We hebben in ons verkiezingsprogramma niet specifiek benoemd wat wij gaan doen aan het bestrijden van laaggeletterdheid. Wel hebben wij benoemd dat als het om de communicatie gaat tussen de gemeente en de inwoners dat de gemeente de plicht heeft om op een duidelijke manier te communiceren met de inwoners.

Laten we vooropstellen dat Utrecht heel goed bezig is qua openheid en transparantie. Maar er zijn nog wel dingen die beter kunnen. In het algemeen willen wij dus dat nagenoeg alle kennis beschikbaar wordt voor iedereen. Vanuit de gemeente willen wij ervoor zorgen dat onze inwoners nog beter op de hoogte kunnen zijn van de beweegredenen achter de besluitvorming van de gemeente Utrecht. Weg met de achterkamertjespolitiek, alles wat besproken wordt moet in principe openbaar worden gemaakt. Reacties en brieven van de gemeente willen wij standaard voorzien hebben van begrijpelijke duiding op ten hoogste 3F leesniveau.

Ook hebben wij ons verkiezingsprogramma ingesproken voor iedereen die een moeilijkheid ondervindt bij het lezen.

<https://www.youtube.com/channel/UCTItLhiGwEhSI7JuHxe> Wig/videos

Wij zijn een groot voorstander van het taalakkoord. U Centraal heeft 1 juni 2017 als één van de 14 Utrechtse organisaties een Taalakkoord ondertekend. Deze netwerkaanpak bestrijdt laaggeletterdheid en bevordert digitale vaardigheden, met de ambitie dat iedereen kan meedoen in de maatschappij. De gemeente heeft hierin een voortrekkersrol en moet laaggeletterdheid onder de aandacht brengen.

In de komende 4 jaren gaan wij ons inzetten om de communicatie tussen de gemeente en de inwoners zo duidelijk mogelijk te laten verlopen. Dit door minder bureaucratie en wij willen dat reacties en brieven van de gemeente standaard voorzien worden zijn van begrijpelijke duiding op ten hoogste 3F leesniveau. Het Wetenschappelijk Bureau van de Piratenpartij Utrecht probeert ook reacties vanuit de gemeente te vertalen naar begrijpelijke bewoordingen zodat alle inwoners van Utrecht deze begrijpen. Ook willen wij dat er nog meer aandacht gaat naar het omgaan met computers en digitale communicatie. Op deze manier willen wij de komende 4 jaar ons steentje bijdragen aan een inclusieve gemeente waarin iedereen ongeacht tegen welke belemmeringen mensen aanlopen kunnen meedoen in de maatschappij.

Bijlage 5: letterlijke antwoorden Haagse partijen

VVD

De Haagse VVD vindt het belangrijk om laaggeletterdheid aan te pakken, een taal begrijpen en onder de knie hebben is volgens ons het startpunt om mee te kunnen doen in de samenleving.

Wanneer bijvoorbeeld mensen informatie over schuldhulpverlening of andere dingen van de gemeente/vrienden/instanties niet kunnen lezen, kunnen er dingen (best wel) mis gaan.

De Haagse VVD wil dat er dat het bedrijfsleven zoveel mogelijk wordt betrokken bij het onderwijs. Hiertoe moet de gemeente een dialoog organiseren. Onderdeel hiervan moet ook een gezamenlijk actieplan voor omscholing van werklozen zijn, met bijzondere aandacht voor signalering van en aanpak van laaggeletterdheid. Ook vakonderwijs vanuit bedrijven moet door de gemeente worden omarmd en aangemoedigd.

D66

1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?

Ja de taal spreken is voor D66 een voorwaarde om volwaardig mee te kunnen doen in de Haagse samenleving. Er zijn te veel mensen die door laaggeletterdheid niet mee kunnen doen, schulden opbouwen omdat ze brieven niet begrijpen, voorzieningen niet kunnen aanvragen of niet mee komen op school en daardoor een afstand krijgen op de arbeidsmarkt.

In Den Haag is naar schatting 24% van de Haagse beroepsbevolking laaggeletterd. Dit zijn naar schatting 81.700 tot 86.500 volwassen Hagenaars tussen 16 en 65 jaar. Dit percentage ligt beduidend hoger dan het landelijk gemiddelde van 12%. Ook is het percentage in Den Haag relatief hoog ten opzichte van Amsterdam (18%) en Rotterdam (21%). Mogelijke verklaringen voor de verschillen ten opzichte van Nederland, Amsterdam en Rotterdam zijn de samenstelling van de bevolking naar herkomst, het opleidingsniveau alsook het aandeel studenten. In Amsterdam wonen aanzienlijk meer studenten wat het percentage laaggeletterden omlaag haalt. Grote verschillen per stadsdeel. Uit het onderzoek komen opvallend grote verschillen per stadsdeel naar voren. De percentages variëren van 4% in Segbroek tot 50% in Laak. De drie stadsdelen met de hoogste percentages zijn Laak (50%), Escamp (38%) en Centrum (34%). Stadsdelen vergelijkbaar met gemiddelde landelijke percentages zijn Loosduinen (11%), Leidschenveen-Ypenburg (10%) en Haagse Hout (10%). Stadsdelen met de laagste percentages zijn Scheveningen (5%) en Segbroek (4%).

2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?

De taal spreken is een voorwaarde om volwaardig mee te kunnen doen in de Haagse samenleving. Daarom moet iedereen, van vluchtelingen die (nog) geen status hebben tot laaggeletterde Hagenaars, de kans krijgen om Nederlands te leren of te verbeteren. Om laaggeletterdheid aan te pakken en iedere Hagenaar de taal te leren willen we dat de gemeente taallessen inkoop of investeert in bibliotheken, taalhuizen en andere vormen van taalonderwijs. Voor nieuwkomers is het leren van de Nederlands taal essentieel om een goede start te maken.

3. Zo nee, waarom niet?

n.v.t.

4. Wat gaat u de komende 4 jaren doen om uw gemeente helder te laten communiceren met haar inwoners?

De fractie van D66 zal zich hard maken dat de gemeente taallessen inkoop of investeert in bibliotheken, taalhuizen en andere vormen van taalonderwijs. Belangrijk om de tendens dat mensen

niet mee kunnen doen in de samenleving. De gemeente moet daarnaast de communicatie op website en in correspondentie ook aanpassen op de doelgroep(en).

Voor de intensivering aanpak laaggeletterdheid stelt D66 voor ieder jaar 1 miljoen extra te reserveren.

Uit eerder onderzoek (2013: De Greef, Universiteit Maastricht) blijkt dat de Haagse aanpak laaggeletterdheid werkt. Haagse (gesubsidieerde) taalaanbieders bieden goede kwaliteit met het taalen rekenaanbod uitgevoerd door professionals en getrainde taalvrijwilligers, 75% van de deelnemers komt één of meerdere stappen vooruit in de samenleving. Sindsdien is het gesubsidieerde taalaanbod verder versterkt met enerzijds bewezen taaltrainingen voor taalvrijwilligers en taalmaatjes en anderzijds een betere samenwerking tussen de taalaanbieders met de invoering van de Haagse Taalketen. Uit onderzoek van CINOP komt naar voren dat de Haagse aanpak van laaggeletterdheid met een jaarlijks bereik van 8% beduidend hoger ligt dan het landelijk gemiddelde van 3%.

Het college zou graag de aanpak intensiveren, maar loopt tegen het knelpunt aan dat het Rijk de afgelopen jaren meer dan 80% bezuinigde op de budgetten voor volwasseneneducatie, re-integratie en de (vroegere) inburgering. Met extra gemeentelijke middelen hebben wij deze bezuinigingen (deels) opgevangen. Het huidige college zet € 1 miljoen aan extra middelen uit het coalitieakkoord in ter vermindering van taalachterstanden

Ook ondersteunen wij dit jaar met € 0,2 miljoen uit de Onderwijsbegroting pilots in een variatie van wijken, namelijk Moerwijk, Mariahoeve en Laak. Op die manier kan de wijkgerichte aanpak van de Taalketen aan de slag om te zorgen dat meer laaggeletterden worden gevonden en naar een taal cursus gaan. De indieners van het plan hebben aangegeven dat uitbreiding van deze aanpak in de stad € 1,8 miljoen per jaar kost. Hiermee kunnen jaarlijks zo'n 1.200 deelnemers extra worden bereikt.

De afgelopen drie jaar hebben wij in het kader van de Haagse Educatieve Agenda 2014 - 2018 ingezet op het versterken van het stedelijk taalaanbod en het uitbreiden van het aanbod in de wijk. Die aanpak zetten wij krachtig door. Ook geven wij in drie wijken uitvoering aan het plan van de Taalketen om meer laaggeletterden te bereiken. Naast het bereik van laaggeletterden willen wij zoveel mogelijk voorkomen dat Hagenaars laaggeletterd worden. Om die reden blijven wij met het (middelbaar beroeps) onderwijs en voorschoolse voorzieningen inzetten op het voorkomen van taalachterstanden bij de voorscholen, door leertijdverlenging op de basisscholen en in de aanpak van voortijdig schoolverlaten. Vanwege de grootte van de problematiek en de kosten voor de samenleving zal de aanpak van laaggeletterdheid een voorname plaats krijgen in de nieuwe Haagse Educatieve Agenda voor de periode 2018-2022.

ChristenUnie SGP Den Haag

1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?

Laaggeletterdheid is een groot probleem in Den Haag. De ChristenUnie/SGP is van mening dat dit goed aangepakt moet worden.

2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?

De ChristenUnie/SGP maakt de komende jaren structureel een miljoen per jaar vrij om laaggeletterdheid aan te pakken. Dit moet gebeuren in samenwerking met buurtinitiatieven, wijkbibliotheken en andere organisaties die geworteld zijn in de wijken waar veel laaggeletterden wonen.

4. Wat gaat u de komende 4 jaren doen om uw gemeente helder te laten communiceren met haar inwoners?

Brieven en andere communicatie vanuit de gemeente moeten duidelijk zijn voor iedere burger. Daarom moeten standaardbrieven door een panel gecorrigeerd worden op onbegrijpelijk taalgebruik. Maar ook wijkcentra en steunpunten kunnen mensen helpen als ze brieven desondanks toch niet begrijpen.

Inwoners kunnen de gemeente nu al op vele laagdrempelige manieren bereiken, zowel fysiek, als via telefoon, chat of whatsapp. Al die mogelijkheden moeten blijven zodat iedereen op zijn eigen manier helder kan communiceren met de gemeente.

GroenLinks Den Haag

1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?

GroenLinks vindt laaggeletterdheid en analfabetisme een groot probleem, zeker in Den Haag waar meer mensen laaggeletterd zijn dan het landelijk gemiddelde. Het zorgt ervoor dat mensen niet volledig kunnen deelnemen aan de samenleving terwijl we dat juist wel willen. Ook is het nog te vaak een taboeonderwerp en vinden mensen het moeilijk om erover te praten. Dat taboe wil GroenLinks doorbreken. Door goed te leren lezen en schrijven wordt het niet alleen makkelijker om een opleiding te volgen, een baan te vinden of je weg te vinden binnen de overheid maar ook in je relaties met vrienden en familie.

2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?

Het tweede hoofdstuk van het verkiezingsprogramma van GroenLinks Den Haag gaat specifiek over onderwijs en laaggeletterdheid. Daarin geven we het volgende aan: Analfabetisme en laaggeletterdheid zijn in Den Haag een groot probleem. Het is voor GroenLinks een prioriteit om zowel mensen met een migratieachtergrond als geboren Hagenaars te begeleiden om de Nederlandse taal machtig te worden. We zetten vol in op wijkgericht taalonderwijs met onder andere hulp van Taal in de Buurt en Taal aan Zee. De samenwerking tussen de verschillende taalpartners wordt versterkt. Daarnaast begeleiden we mensen structureel om digitaal vaardig te worden.

4. Wat gaat u de komende 4 jaren doen om de gemeente Den Haag helder te laten communiceren met haar inwoners?

Als het aan GroenLinks ligt gaan we ervoor zorgen dat de brieven die de gemeente stuurt naar bewoners, de teksten die op de website van de gemeente staan en andere communicatie naar buiten en binnen toe door de gemeente een stuk duidelijker wordt voor iedereen. Alle tekst moet goed leesbaar zijn en te begrijpen voor mensen, ook zij die slechter Nederlands kunnen lezen. Daarnaast, zoals hierboven genoemd, wil GroenLinks meer investeren in taalonderwijs en het ondersteunen en begeleiden van mensen met een taalachterstand om hen de plek in de samenleving te geven die ze verdienen.

Laaggeletterdheid – input Haagse PvdA

1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?

Ja.

2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?

Den Haag kent grote verschillen in taalvaardigheid. Maar liefst 24% van de (jong) volwassen inwoners van Den Haag is laaggeletterd. In sommige wijken van Den Haag is dit meer dan 50%. Niet alleen kost het de samenleving veel geld als mensen die laaggeletterd zijn en of niet voldoende taalvaardig zijn om mee te doen, maar het is vooral niet goed voor de mensen zelf om aan de kant te staan. Ook is het niet in het belang van hun kinderen.

Onze plannen:

1. We organiseren taalcursussen dichtbij

Als taal in het vertrouwde wijkcentrum wordt aangeboden verkleint dat de kans dat mensen afhaken. We verdubbelen hierom het budget voor Taal in de Buurt en zorgen ervoor dat het Mondriaan in elk stadsdeel vervolgoopleidingen kan aanbieden.

2. Taalcursussen worden goedkoper en gericht

Er komt een extra groot aanbod van taalcursussen bij Taalplein Den Haag, waar naar rato van inkomen een bijdrage wordt betaald aan de taalcursus. Statushouders die – omdat ze nog geen Nederlands kunnen – nog geen baan kunnen vinden, kunnen zo goedkoop snel Nederlands leren. We combineren de taalcursus zo vaak mogelijk met een opleiding of vrijwilligerswerk. Doel is dat iedereen die zich aanmeldt binnen twee jaar Nederlands op A2-niveau kan. Er ook meer aanbod van cursussen Nederlands voor hoogopgeleiden, zodat ook expats en hoogopgeleide vluchtelingen op hun eigen niveau een taalcursus kunnen doen en daarmee sneller kunnen integreren in de Haagse samenleving.

3. Taal combineren met werk voor inburgeraars

De gemeente maakt zich verantwoordelijk voor het inburgeringsbeleid, met een eigen aanbod voor taal-werktrajecten die effectief en betaalbaar zijn. Er is maatwerk voor verschillende taalniveaus.

Daarnaast stellen wij de volgende maatregelen voor:

Goede hulp bij het leren van basisvaardigheden

Een belangrijke voorwaarde om werk te kunnen vinden is het beheersen van de Nederlandse taal en te kunnen lezen en schrijven. Daarnaast is het belangrijk dat mensen basiswerkvaardigheden hebben, zoals werkafspraken nakomen. De gemeente gaat mensen hierbij helpen.

Gerichte projecten voor vrouwen

Juist alleenstaande laagopgeleide vrouwen zijn kwetsbaar. Daarom investeren we in hun weerbaarheid en zelfredzaamheid. Bijvoorbeeld door gerichte projecten die laaggeletterdheid onder deze groepen bestrijden, ondernemersvaardigheden verbeteren, nascholing organiseren en vaardigheden op de arbeidsmarkt ontwikkelen. Daarnaast zijn er nog veel vrouwen die wel zouden willen werken, maar daar de mogelijkheid niet voor

krijgen. We willen hierom mannen stimuleren vaker mantelzorg en de zorg voor kinderen op zich te nemen.

We investeren in goede docenten voor het basisonderwijs

Samen met maatschappelijke partners stellen we een fonds in om goede docenten voor scholen met veel verloop te behouden. Ook investeren we in post-HBO voor PABO-studenten gericht op onderwijs in een diverse wijk, taalachterstand en passend onderwijs.

3. Zo nee, waarom niet?

-

4. Wat gaat u de komende 4 jaren doen om uw gemeente helder te laten communiceren met haar inwoners?

De PvdA heeft samen met de VVD in de afgelopen periode de initiatiefnota dienstverlening 3.0 ingediend: <https://denhaag.pvda.nl/nieuws/onze-top-5-maatregelen-voor-goede-dienstverlening/>. Hiermee zijn al grote stappen gezet, die wij nauwkeurig in de gaten zullen houden.

Hieronder overige maatregelen:

De buurt bestuurt!

We geloven in de mensen in de stad. Inwoners van Den Haag krijgen meer invloed op gemeentelijk beleid: er komen meer buurtbudgetten, buurtinitiatieven worden vaker en beter ondersteund en de gemeente gaat vaker samen op zoek naar de oplossing van problemen in buurten. Mensen die meedenken met de gemeente krijgen meer waardering voor wat zij doen. Bewonersorganisaties en bewonersinitiatieven stimuleren we. De gemeente zet wijkverenigingen en bewonersinitiatieven ertoe aan een breed netwerk in de wijk te houden, regelmatig te vernieuwen en diversiteit in het bestuur na te streven. Deze laatste twee punten gelden ook voor vergelijkbare organisaties die geld krijgen van de gemeente. Het is positief dat de gemeente er in veel gevallen al voor zorgt dat mensen kunnen meedenken bij beleid van de gemeente dat hen raakt. De gemeente kan vaker duidelijk maken dat dat wordt gewaardeerd. Buurtinitiatieven moeten vaker en beter beloond worden. Als uiteindelijk voor een andere optie wordt gekozen dan de meedenker voor ogen had, dan wordt toegelicht waarom, als de meedenker dit wenst in een persoonlijk gesprek.

We verdubbelen het stadsdeelbudget en -invloed

Als bewoners en gemeente samen mooie dingen willen bereiken voor hun eigen buurt, dan is het nodig dat er ook boter bij de vis geleverd kan worden. Wij verdubbelen de stadsdeelbudgetten door deze over te hevelen. We investeren in en experimenteren met nieuwe vormen van gedeconcentreerd bestuur. Via burgerbegroting, wijkessies, scrums, bewonersavonden, laten we bewoners bepalen wat de belangrijkste wensen zijn. De gemeente doet er alles aan om de grootste wensen te honoreren, maar is ook glashelder als er belangen zijn die zich tegen bepaalde wensen verzetten.

Bewoners staan centraal in de dienstverlening van de gemeente

Inwoners van Den Haag moeten erop kunnen vertrouwen dat zij fatsoenlijk, effectief en snel geholpen worden door de gemeente. Niet alleen bij simpele vragen, maar ook bij complexe vraagstukken en creatieve ideeën. De gemeente moet meedenken met de stad

en blijven innoveren en investeren in betrouwbare dienstverlening. In een internationale stad als Den Haag betekent dat ook communiceren in andere talen.

Bijlage 6: letterlijke reactie van de partijen in Eindhoven

SP Eindhoven

1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?

De SP Eindhoven het een probleem dat mensen niet mee kunnen doen omdat ze de teksten van de overheid niet kunnen lezen. We zijn ons ervan bewust dat 11% van de mensen moeite heeft met het lezen van teksten. Daarom is de SP al jaren een voorvechter van heldere taal. Zij zet zich actief in om laaggeletterde Eindhovenaren te betrekken bij wat er in de stad gebeurt.

Daarom is in 2015 op initiatief van de SP een motie aangenomen om het stemmen te vergemakkelijken. <https://eindhoven.sp.nl/nieuws/2015/07/laaggeletterden-moeten-ook-kunnen-stemmen-motie-sp-unaniem-aangenomen-door-raad-en>

Dit kan door goede voorlichting aan mensen van het stembureau. Verder worden er aanpassingen te gemaakt aan de uitleg bij het stembiljet.

In het stadhuis is op alle afdelingen een kaart met taaltips aanwezig. SP wethouders zien erop toe dat die regels ook worden toegepast.

In 2015 hebben twee vrouwen met een lichte verstandelijke handicap en een PGB de SP benaderd. Wij hebben hen geholpen om voor zichzelf op te komen. Dit had succes. Zij zaten in spanning over nieuwe indicaties voor de zorg die door de gemeente werd overgenomen. Ze wilden ervoor zorgen dat de indicaties ruim voor de verloopdatum beschikbaar waren. De wethouder Lenie Scholten heeft hier toen extra personeel voor ingezet om dit mogelijk te maken. Bovendien is er rekening gehouden in de correspondentie. Daardoor konden ze zelf de brieven lezen.

2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?

Het verkiezingsprogramma van de SP begint (zie hoofdstuk 1 "Voor Eindhoven; een stad met de menselijke maat") met het allerbelangrijkste uitgangspunt voor de SP, namelijk "De SP wil dat Eindhoven een stad is waar iedereen mee kan doen en waar iedereen zich thuis voelt. Een stad waar we op een sociale manier met elkaar omgaan. Waarin mensen niet steeds met elkaar hoeven te concurreren maar met elkaar kunnen samenwerken. Kortom een stad waar je wilt wonen. Het fundament onder de alle idealen van de SP bestaat uit de volgende drie uitgangspunten:

Menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. Over solidariteit zegt de SP het volgende: "De mogelijkheden die mensen hebben verschillen sterk. Daarom moeten we voortdurend de solidariteit tussen mensen organiseren, zodat we iedereen een eerlijke kans geven bij het streven naar een gelukkig leven".

Hoofdstuk 1 van het verkiezingsprogramma van de SP Eindhoven eindigt met de volgende woorden: "Voor de SP staat de menselijke maat centraal. Bij alles wat de gemeente doet, moet gekeken worden naar wat het betekent voor mensen. We willen dat in Eindhoven iedereen kan meedoen, op haar of zijn eigen manier. Wij staan voor een inclusieve samenleving en willen drempels en hindernissen, zowel letterlijk als figuurlijk, zoveel mogelijk wegnemen.

Deze algemene uitgangspunten zorgen ervoor dat wij ook attent blijven op laaggeletterdheid.

4. Wat gaat u de komende 4 jaren doen om de gemeente Eindhoven helder te laten communiceren met haar inwoners?

Wij blijven ons inspannen voor het schrijven in heldere taal.

Als SP zien we niet alles wat door de gemeente geschreven wordt. Dus nodigen we mensen uit om ons te informeren als de tekst van de overheid ervoor zorgt dat mensen buiten gesloten worden. We zoeken dan naar oplossingen. Er zijn meer oplossingen dan teksten aanpassen of plaatjes erbij zetten. Soms moet je iemand kunnen bellen voor uitleg of bij een persoon je vraag kunnen stellen. Dat moet binnen Eindhoven mogelijk blijven.

GroenLinks Eindhoven

Er zijn naar schatting zo'n 25.000 mensen in Eindhoven, die minder taalvaardig zijn. Dit heeft een grote impact op werk, participatie en welzijn. GroenLinks vindt het belangrijk dat bibliotheek, onderwijs, wijkteams, vrijwilligers, overheid en werkgevers samenwerken om een sluitende aanpak te realiseren. Ook betekent dit dat de gemeente zo begrijpelijk mogelijk voor iedereen moet communiceren in bewonersbrieven, formulieren en op haar website. We zullen als fractie hier alert op zijn en zorgen dat dit onderwerp op de agenda blijft staan.

CDA Eindhoven

1. Vindt uw fractie laaggeletterdheid een groot probleem?

Ja, het CDA Eindhoven vraagt al een aantal jaar aandacht voor laaggeletterdheid. Bijvoorbeeld bij de dienstverlening vanuit de overheid, het maken van een nieuwe website van de gemeente, als het om werkgelegenheid gaat etc.

2. Zo ja, wat staat er in uw verkiezingsprogramma over het bestrijden van laaggeletterdheid?

Wij willen dat de gemeente ook goed bereikbaar is voor laaggeletterden en dat er aandacht is voor laaggeletterden als het om belangrijke communicatie gaat. Verder willen we lees- en schrijfvaardigheid bevorderen bijvoorbeeld door goede faciliteiten in de bibliotheken en buurthuizen. Maar ook bij werkgelegenheid moet er aandacht zijn voor laaggeletterden. Hoe kunnen we hen optimaal mee laten doen op de arbeidsmarkt.

4. Wat gaat u de komende 4 jaren doen om uw gemeente helder te laten communiceren met haar inwoners?

We hebben een nieuwe website van de gemeente die getoetst is door laaggeletterden en optimaal ingericht zodat zij ook hun weg binnen de overheid kunnen vinden.